

37-ikszám. Szept. 12. 1867.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:

SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:

EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja : 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
 a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
 levelekben intézendők.

PEST, 1867.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
 M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Pázmány Péter.“ — „A ki nem akar élni.“
Kazár Emittől. — „A váci süket-néma intézet.“ *Liptay Pál-
 tól.* — „A borostyánkőről.“ *Konkoly Dezsőtől.* — „Hadnagy-
 uram, hadnagy uram...“ (Költ.) *Gyulai Páltól.* — „A zugli-
 got.“ *Liptay Páltól.* — „A cigányok bevonnulása hazánkba s
 Európa egyéb tartományaiiba.“ *Remellay Gusztávtól.* — „Ma-
 gyarország a jégkorszakban.“ *König Gyulától.* — „Egy hét

története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegyes közlemények.“ —
 „Ujdonságok.“ — „Irodalom.“ — „Művészet.“ — „Szorkosz-
 tői üzenetek.“

Képek: „Pázmány Péter.“ — „Az orsz. süketnéma-inté-
 zet Vácon.“ — „Süket-némák a b c-je.“ — „Hadnagy uram.“
 (Rajz. *Frecksay.*) — „Zugligeti képek.“ (Rajz. *Liptay Pál,*)
 — „Tömlőkön átkelés a tigris-folyón.“ — „Káptalány.“

Ujdonságok.

— *Lapunk jövő évnegyedi előfizetési felhívását jelen számunkhoz mellékeljük, testvér-lapunk: a „Heti Posta“ előfizetési felhívásával együtt. Mindkettőt ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe s — mint lapunk régibb vagy újabb barátait — kérjük, szíveskedjenek programunkat oly körökben is megismertetni, melyekbe a becsületes törekvésül két lap még nem birt bejutni.*

* (A honvédek gyors segélyezésére) a miniszterium által kinevezett bizottmány már megkezdé működését s fgyelmezteti azokat, kik rögtöni segélyre vannak szorulva, hogy még most csakis hitetlen okadatolt kérvények vétethetvén tekintetbe, — a segélyt igénylők multjukról honvédelmi igazolványukkal, családi és vagyoni, illetőleg segélyre szorult állapotukról helyhatósági, — testrokkant voltukról pedig orvosi bizonyítvány-nyal, végre az özvegyek házassági okmány-nyal igyekezzenek kérvényeiket támogatni. Az így fölszerelt kérvények a honvédelmi miniszteri-umban, miniszteri titkár Achermann Ferenc kezéhez lesznek beadandók, s az eddig beadott kérvények közül az e tekintetben hiányosak, kiegészítés végett szintén ő tőle visszaveendők, a ki naponként reggeli 9—11 óráig hivatala helyiségében a kérvényeket átveszi, a hiányosokat visszaadja, a pénztalványokat kiszolgáltatja s minden e tárgyba vágó felvilágosításokat megad.

* (A nemzeti színházi nyugdíj érdekében) a felügyelő igazgató választmány egy körlevelet bocsátott ki. Gyámoltást kér benne a nyugdíj-alap számára. A körlevél a vagyonosbakhöz van intézve, kik az adakozást könnyebben gyakorolhatják. Ajánljuk a felszólítást mi is az áldozatkészek figyelmébe. Az országos nemzeti színház körül még sok a hiány; de nincsen kiáltóbb szükség, mint oly nyugdíj-alapnak beszerzése, mely ez intézetnek elaggott tagjait öreg napjaira biztossítsa. Fájdalom, ilyen erős alap még nincs. Az a 100,000 forintot alig meghaladó tőke, mely szabad adakozások, fizetési százalékok és más apróbb forrásokból oddigélé összegyűlt, nem képes kielégíteni az évről évre növekedő, s egy ideig még mindinkább növekedendő méltányos igényeket. Ez évben már 12,000 frt szükséges az igen mérsékelten kiszabott nyugdíjak és évi segélyezések fődózására, míg az alapnak és mellékforrásainak összes jövedelme nem üti meg egészen a 9000 frtot és így 3000 frt hiányzik arra, hogy a legméltányosabb igények kielégítenek. „E bajon gyökeresen csak egy nagyobb szerű országos adakozás lesz képes segíteni; addig is azonban, míg ez léte-sülhet, — mondja a felhívás, — a nemzetnek egyes vagyonosabb leányaihoz és fiaihoz fordulunk, ese-

devo pillanatnyi segodelemért, mely a hiányzó 3000 frtot ez évre fedezze.“ Bizva az ország közintézetei iránt viseltető hazafias buzgóságban, tisztelettel kéri a felügyelő igazgató választmány az adakozókat, hogy adományait Postro, az első magyar biztosító társulat főügynökségéhez szíveskedjenek mielőbb beküldeni. Ha az így begyűlendő ajándékok az évi hiányt, vagyis 3000 frtot meghaladnák, a fölösleg a jövő évi hiány fedezésére lesz fordítandó addig is, míg egy országos adakozás, mint remélhető, magát az alapot fogja annyira gyarapítani, hogy abból ezentúl minden jogos igényeket fedezni lehet.

* (Az országgyűlés egybehívásának idejét) már oly sokféleképen emlegették, hogy az a legújabb hír is kétségesnek látszik, mely az összehívás napjával e hó 20-ikát vagy 25-ikét emlegeti. — Az országház termének átalakításán nagyban dolgoznak, hogy megfeleljen mindazon igényeknek, melyeket az építéskor figyelembe nem vettek. — A miniszterek már mind Pesten vannak, azaz hogy elhagyták nyári tartózkodási helyüket, hanem azt bajos akármelyik pillanatban mondani, hogy mind együtt vannak, mert a következő óra már Bécsbe viheti őket.

* (A felségek e hó folytán) csakugyan Budára jönnek, aztán néhány hetet töltenek Gödöllőn. Párisba a jövő hó végén mennek.

* (A bécsi képes „Codex“ kiállításai) még folyvást érkeznek Emich Gusztáv kiadónkhoz. Közölebb az angol királynő magán titkára küldött egy elismerő levelet, mely e gyönyörű nyomdai kiállításról a legnagyobb méltánlyattal emlékezik meg. Mellékelve volt hozzá a királynő egy magán aranyérme is, mind két oldalán művészi domborművel.

* (Perczel nevével) egy iparlovag galádul vissza-élt Bécsben. Egy Wappenstein nevű bécsi vésnököt szedett rá, ki épen Pestről Bécsbe utazván, a gőzhajón ismerkedett meg az iparlovaggal. Ez azonnal Perczelnek adta ki magát, s a vésnök nagyon örült a becses ismeretségnek. Az ál-Perczel roppant szívesen társalgott Wappensteinnel, s elmondta neki, hogy azért utazik Bécsbe, miszerint háláját fejjeze ki Ő Felsegének. Nehány napig Bécsben szándékozik mulatni, s annak szép vidékét meglátogatni. Udvarias bécsi emberünknek első teendője volt felajánlani lakását a híres tábornoknak, ki ez olúzekenységgel tett ajánlatot némi vonakodás után el is fogadta. Bécsbe érve, a két új barát W. szállására ment, hol a honvédtábornok minden kitelhető figyelemmel s vendégszeretettel találkozott. Következő napon Badenba kellett utaznia, miért is „kedvos vendégét“ nejdre bizta. Kevéssel a

Harmadik évi folyam.

37. szám.

Szeptember 12. 1867.

Pázmány Péter.

E hires főpapban irodalmunk egyik uttörőjét, nyelvünk egyik ujtóját mutatjuk be, ki a XVII. században oly erőteljesen, oly velősen tudta gondolatait magyar nyelven kifejezni, mint senki más abban az időben, s kinek műveiben a kifejezések változatossága, erőtelje most is megragadó.

Huszonnyolc kötetre terjedő munkájában maradandó emléket emelt magának. — Van ezek közt több latin mű is. Munkái közt azonban első helyet foglalnak el magyar művei. Abban az időben sokan irtak latin nyelven ékesen, de magyar nyelven ugy nem, mint Pázmány.

Az egyház történetében is jelentékeny hely jutott számára. Vannak azonban működések, melyeket különböző szempontokból különbözön ítélnek meg. A művészeti és irodalmi működésnek van meg egyedül azon átalánossága, melylyel a

viszonyok közül csak azt őrizi meg, a mi szép és becses. Az irodalom-történetben mindig első az eredmény, a mű; a szerző egyénisége csak azután következik.

Ezért mellőzzük Pázmány egyházi pályáját, s néhány vonással a mély elméjű, ékes irányú írókat mutatjuk be.

Legjobban jellemzi Pázmány tollának erejét azon állítás, hogy a „Hodegus, igazságra vezérlő kalauz” című műve által, — melyet az akkori vallási mozgalmakra vonatkozólag irt, — többet ártott a protestáns vallásnak, mint egyéb működésével. A mindenki által érthető, szokatlanul tiszta irány, a gondolatok és

Pázmány Péter.

oszmék művészi fűzése sokakra nem téveszté el hatását. E mű első helyet foglal munkái közt. Először Pozsonyban látott napvilágot 1613-ban. Magyar nyelven nem jelent még meg akkoriban

könyv, mely oly gyorsan terjedt volna, mint ez. Több kiadást ért meg 1766-ig, mikor Nagy-Szombatban utolszor került ki a nyomdából.

Az ékes magyarsággal s azzal az elmével irt könyv, mely Pázmány egész életében sokszor és élesen nyilatkozott, nagy figyelmet keltett, kivált a protestansok közt. E „Kalauzt“ Thurzó György nádorispán özvegye latinra fordíttatá s Wittembergbe küldte ki, hogy az ottani tudósok megvitattván, cáfolatot irjanak rá. Ez esetet — mint hogy Pázmány egyházi működését illeti — csak azért említjük meg, mivel kezébe újra író tollat adatott. A „Kalauz“-ra ugyanis Balduin Frigyes Wittembergből 1625-ben egy latin munkával vászolt. Pázmány pedig „A setét Hajnalszallag után bujdosó Luteristák vezetője“ című művet irt ellene, mely 1627-ben jelent meg, ismét azzal a tartalmas és vonzó magyar irálylyal.

Többi művei is az egyház érdekében vannak írva, vagy vallásos tartalmuak. Olykor névtelenül is irt. Egyházi beszédei „A római Anyaszent-egyház szokásából minden Vasárnapokra és egynehány Innepekre rendelt Evangeliomokról Predikáziók“ cím alatt jelentek meg, először 1636-ban Pozsonyban, aztán 1768-ban Nagyszombatban.

Vitatkozó irataiban éles volt, gyakran gunyo-

ros, de mindig oly könnyeden forgatva tollát, hogyha az akkori magyar nyelv- emlékekkel összehasonlítjuk, bámulat fog el. Jövő számunkban közlünk mutatványt.

Panaszi Pázmány Péter 1570-ben, okt. 4-én N.-Váradon született. Szülői Pázmány Miklós és Massai Margit voltak. Calvin hitében növekedett, s első oktatásait is ily iskolában nyerte N.-Váradon. Körülbelül 12 éves lehetett, midőn a gratz jezsuita tanoda látogatására ment, s egy év múlva fölvette a kath. vallást, 17 éves korában pedig a szerzetbe lépett. Elmjét már itt fölismerték. További életpályájára nézve a történelem ad fölvilágosításokat. Forgács Ferenc kardinális halála után II. Mátyás őt emelte Magyarország primási székére 1616-ban, miután V. Pál pápa föloldotta őt szerzetesi kötelezettsége alól.

Mint országgyűlési szónok leginkább kitűnt az 1618-ki országgyűlésen, midőn a korona-örökösödés ügyében a stájer Ferdinánd mellett tartott beszédet.

Ő alapítá Bécsben a Pázmaneumot, s N.-Szombatban azon egyetemet, mely később Pestre tétetvén, a mostani egyetem alapja volt.

Pázmány 1637-ben, márc. 19-én halt el Pozsonyban, 67 éves korában, s az ottani Sz.-Márton egyházban temettetett el.

A ki nem akar élni.

Elbeszélés.

Az öreg Tenkei derülten nyitott fia szobájába. Fia azon pillanatban elrejtett valamit a könyves szekrénybe, és sápadtan, leküzdhetlen zavarral tekintett atyjára. Az öreg ur sokkal jobban el volt foglalva az által, mi örömet okozott neki, hogysem észrevehette volna, vagy ha észrevette is, hogy megütközött volna rajta.

— Mit kívánsz atyám? — kérdezte a fiatal ember reszketeg hangon.

Az öreg egy pillanatra éles tekintetet vetett rá.

— Háborgatlak? — kérdezte, aztán derülten folytatá: Nézz ki csak az ablakon. Látod azt a poros kocsi? Irmát hozza haza a növeldeből. Jer, menjünk elébe, téged legjobban szeret valamennyünk közt

— Oh istenem, tehát láthatom még szép hugomat! — kiáltott a fiatal ember megfejthetlen bánatos örömmel. Aztán lázasan rohant ki a szobából.

— Vilmos! — kiáltott atyja. E viselet s kiejtett szavai rejtélyesek voltak előtte. Egészen elkomorodva akarta követni, midőn szemei az író-

asztalra estek. Az asztalon három levél hevert. A legfelső címe ez volt: „Atyámnak!“ Egyéb semmi más, csak ez egyetlen szó. Az írás még friss volt rajta, s az öreg Tenkei fia írására ismert a betűkben. A másik két levél Vilmos legjobb két barátjához volt címezve.

— E levél nekem szól? — kérdezte önmagától az öreg ur. Mért ir nekem fiam, ki közelemben él?

Magyarázhatlan balsejtelem fogta el. Nehány pillanattig mozdulatlanul állt ott, szemeit a légtérbe meresztve.

— A levél nekem szól, tehát teljes jogom van elolvasni.

Még gondolkozott egy pillanattig, s egy pillanat elég arra, hogy a gondolatok egész felhője lepje el a főt; s ha egyszer balsejtelmek vették üldözöbe, a gondolatok mind balsejtelmet hoznak, mint a téli felhők havat. Eszébe jutott, hogy mióta fia visszatért a fővárosból szülői körébe, folyvást hallgatag és komor volt. Kerülte a társaságokat és kereste a magányt. Midőn a szülői

házba lépett, halványsága és komorsága mindenkit meglepett; azóta megszokták. A fiatal kedély gyakran alakul, s olykor csekélységek is komorságba ejtik. Hanem e pillanatban mindez sokkal aggasztóbbnak tetszett, mint akkor, midőn Vilmos átlépte a szülői ház küszöbét, s a gyöngédség mindenkivel azt kérdezteté: „beteg vagy?” Mi oka van a bánatra egy 25 éves fiatal embernek, ki még csak egyetlen köteléket ismer, azt, mely szülőihez tűzi! Mi oka van egy fiatal embernek a bánatra, kit mindenki szeret, kit az élet jóléte vesz körül? Annak a bánatosságnak, mely e korban szokott az arca ülni: a szerelem felhőjének, gyöngédebb árnyai vannak. Mért kerüli egy fiatal ember a társaságokat, mért vonul félre, midőn annyi alkalma volna szórakozni; mért fosztja meg magát attól, hogy szórakozzék, hogy örömeiket keressen? Még két év előtt nem így volt. Két évre visszagondolva, Vilmosnak más arca és más kedélye volt.

Ha mind ennek megfejtése a levélben volna!

Ezeket gondolta az öreg Tenkei, míg a levelet kezében tartá, s aztán lázasan föltépte. Nagyon sokszor vagyunk úgy, hogy egy váratlan esemény előttegészen idegen utra tévednek gondolataink, s ha összetalálkoznak a váratlan eseménynyel, azt mondjuk, hogy az előérzet vezénylé. Ha nem találkoznak össze, örökre megfejtetlenek maradnak.

„Drága szülőim!” Ezek voltak a levél első szavai. Az atya előtt úgy tetszett, hogy azok a sötét tömegek, melyek körülvették, nem felhők voltak, hanem hegyek, melyekhez most közel érve, érezi, hogy lábaikkal keblére nehezülnek.

Hanem olvasta tovább lázas hévvel: „Bocsásatok meg szerencsétlen fiatoknak. Nekem nyugalomra volt szükségem, s azt csak a halál adhatta meg. Csak egyetlen szavam van hozzátok: bocsánat! Soha, senki sem fogja megtudni halálom okát. E halálhozó titkot tudhatják talán többen, de azt senki sem tudja, hogy ha e titkokhoz nevet is lehetne említeni, az az én nevem. Drága atyám! nem hagyok nevedre gyalázatot. Magammal viszem a sirba. Isten veletek. Vilmos.”

A levél alá irt nap az akkori nap volt.

Az atya nem tekinté többé, hogy a másik két levél nem hozzá van címezve. Fölszakítá mindkettőt. Más szavakkal ugyanaz volt benne. Baráti búcsú a halál előtt. Semmi más. Egyetlen szó sem a halál okáról. „Öngyilkos lettem, de soha senki sem tudja meg miért.”

Az atya leroskadt. Most jutott eszébe, hogy midőn belépett, fia zavart volt, s valamit elrejtett. A

könyves szekrényhez rohant, s arcát elfedve fordult vissza. A könyvek közt egy pisztoly feküdt. Tehát már minden el volt készítve a halálhoz. Ha egy pillanattal később lép be, talán fia véres holttestét találja csak.

Midőn fölvetette szemeit, fia állt előtte. Két márványfehér arc nézett egymásra, mozdulatlanul és égő szemekkel. Az öreg Tenkei még kezében tartá a fölbontott leveleket. A fiu tudhatta, hogy mi történt atyjával, mialatt ő nővére elé sietett; tudhatta, hogy mit érez most. Vilmos arcán rémület és zavar látszott; atyjáén a legborzasztóbb szemrehányás. Vilmos nem volt képes sokáig elviselni az égető tekintetet, elfordult s két kezével fedte el arcát.

— Látom, hogy mindent tudsz.

— Boldogtalan!

— Az vagyok, nagyon boldogtalan vagyok.

— Könnyelmű!

— Oh istenem, az csak voltam.

— Háladatlan!

A fiatal ember mélyen felsóhajtott, s erőtlenül ereszkedett le a székre.

— Milyen jó volna, ha már nem élnék!

Az apa mellére csüggeszté fejét, s ősz pillái megnedvesültek a könnyektől. Egy pillanatig küzdött azokkal a keserű érzésekkel, melyek úgy összetorlódtak, hogy szó nem jöhetett ajkára. Aztán fiához ment, atyai gyöngédséggel megölelte, s fájdalmas hangon mondá:

— Vilmos, légy őszinte. Ha vétke van, én megbocsátom. Ha hibáztál, segélyedre leszek, hogy helyre hozd. Oh édes fiam, ne ess kétségbe s ne ejts kétségbe minket is.

Vilmos meredten szegzé maga elé sötét tekintetét. Arcának kifejezése megváltozott már. A halotti sápadtság rajta maradt, de a rémület és zavar eltűnt. Az a félelmes nyugodtság látszott rajta, mely a kétségbeesést jellemzi; az a lázas nyugodtság, mely a kétségbeesett lelkét egy-egy eszméhez köti.

Nem válaszolt egy szóval sem. Megsem mozdítá fejét. Folyvást maga elé nézett.

Atyja leült mellé. Megfogta mindkét kezét.

— Vilmos, Vilmos, nyugtass meg engemet!

E fájdalmas szavakra elfordította arcát. Atyja pedig leste ajkairól a szavakat. Az öreg ember folyvást könyezett s hévvel ölelte magához fiát.

— Fiam, nyugtass meg engemet! — ismétlé. — Egy gonosz pillanat adta az irtózatot eszmém. Ne engedj, hogy e pillanat lelkedre nőjjön.

Vilmos megcsókolta atyja reszkető kezét.

— Az a pillanat vissza fog jöni. Érzem, hogy úgy lesz. Vissza jő és kétségbe ejt. Az én lelkem olyan, mint az üszögös kalász. Hiába háritják el róla az üszögöt, mindannyiszor kinő. Oh bocsáss meg atyám! Én nem akarok élni.

A szegény öreg ember sirt.

— Mi gyötri lelkedet, szerencsétlen!

A fiatal ember hallgatott. Hiába kérte atyja, nem szólt egy szót sem. Később szemrehányásokat tett. Vilmos mély fájdalommal hallgatta. Figyelmeztette fiu kötelességére. Vilmos meghajtotta fejét, megcsókolta kezét. Atyja indulatosan eltaszította magától.

— Hagyj el, hagyj el! — kiáltott akkor a fiu és zokogásban tört ki.

Atyja fölállott, elégette a leveleket, hogy nyomuk se maradjon. Magához vette a pisztolyt, s kikutatta a szobát. Bizonyosan fegyvereket keresett. Vilmos ezalatt ott ült előbbi helyén, kezeibe rejtett arcával.

— Egyetlen szóval sem árulom el anyádnak, sem senkinek, a mi itt történt, — szolt azután. — Senki sem fog felőle megtudni semmit. De én őrizni foglak. Nélkülem egy lépést sem tehetsz. Jer velem, hadd öleljem meg leányomat.

És karjainál fogva vitte magával. Fia gépileg követte.

Bizonynyal nagy lelki erőbe került az öreg Tenkeinek, midőn szép leányát oly nyájas arccal szoritotta kebléhez. Hanem a könyveknek, miket lá-

nya arcára hullatott, meg volt őszinte forrásuk. Vilmos is mosolygott. Mind a ketten jól elpalástolták arcukkal lelküket.

Mindenki talpon volt a háznál. A kisasszony visszajött, most már nem is fog egyhamar elmenni. A háznak öröme van. Az ismerősök is csakhamar megjelentek. Mindenki mosolygott, mert a háznak öröme volt. Délre lakomához teritettek, vidáman beszélgettek, kacagtak. Az öreg Tenkei ott ült fia mellett. Ő is vidáman beszélgetett és kacagott, s magában azt gondolta: milyen arcokkal járnának most e házban az emberek, ha reggel egy pillanattal később nyit fia szobájába, és mit beszélnének most azok az emberek?

Este azt mondta fiának, hogy jöjjön az ő szobájába aludni. Néhány éj óta nyugtalan álmai vannak, szeretné, ha valaki közelében lenne. Vilmos átható tekintetet vetett atyjára.

— Menjünk! — szolt azután.

Atyja hálószobájából egy mellékszoba is nyílt. Ennek csak egyetlen kijárása volt, ablakát pedig erős rostély védte.

— Ez lesz éji szállásod.

Vilmos belépett a szobába, atyja pedig rázárta az ajtót. Az éj esőndjében soká hallotta Tenkei — fiának nyugtalan lépteit. Ő álomtalanul ült az ágy szélén.

(Folyt. köv.)

Kazár Emil.

A váci süket-néma intézet.

Nem hiszem, hogy volna hazánkban oly jótékony intézet, mely nehezebb és szebb feladatot tűzött volna ki maga elé, mint a vakok intézete Pesten, s a süket-némák intézete Vácon. Mi ezuttal ez utóbbit szándékozunk bemutatni t. olvasóinknak, megismertetve mindazon intézvényekkel, melyek ez intézet összes szervezetét képezik és egyuttal megmutatva az utat és módot, melytől az ily szerencsétlennek ez intézetbe lépése föltételeztetik.

Az intézet 1800-ik évben alapított, és e célra az egykori váci püspöki lak szereltetett föl. 1802-ben kezdetett meg benne a tanítás négy tanár által Simam Antal vezetése alatt.

Az intézet célja: a fölvevett növendékeket tanítani, kiművelni, hogy az emberiség hasznos tagjaivá válva, önszorgalmuk s keresetük által föntartassák magukat, nehogy az emberiség terheiként kegyelem-kenyéren, dologtalanul tengődjenek.

Nehéz és nagy feladat, de a váci intézet mind ez ideig derekasan megfelelt e feladatának.

De lássuk kissé belső szervezetét.

A fölveendő növendéknek nem lehet 9 éven alul s 14-en felül lennie. A tanfolyam a kir. m. miniszterium által 6 évre szabott meg, de e tanidő felsőbb engedély mellett meghosszabbítható, ha valamely növendék akár szellemi, akár anyagi kiműveltetése ezt szükségessé tenné. A fizető vagy tanórákra járó itt lakó növendékek 20 éves korukig taníttathatnak.

A növendékek négyfélék, u. m.: országos alapítványbeliek, magán alapítványbeliek, fizetők és végre tanórákra járók.

Országos alapítványu növendékek kezdetben csak 30-an voltak, de később számuk megszaportatván, 43-ra emelkedett, és pedig 26 fiuk, 17 pedig leányok számára.

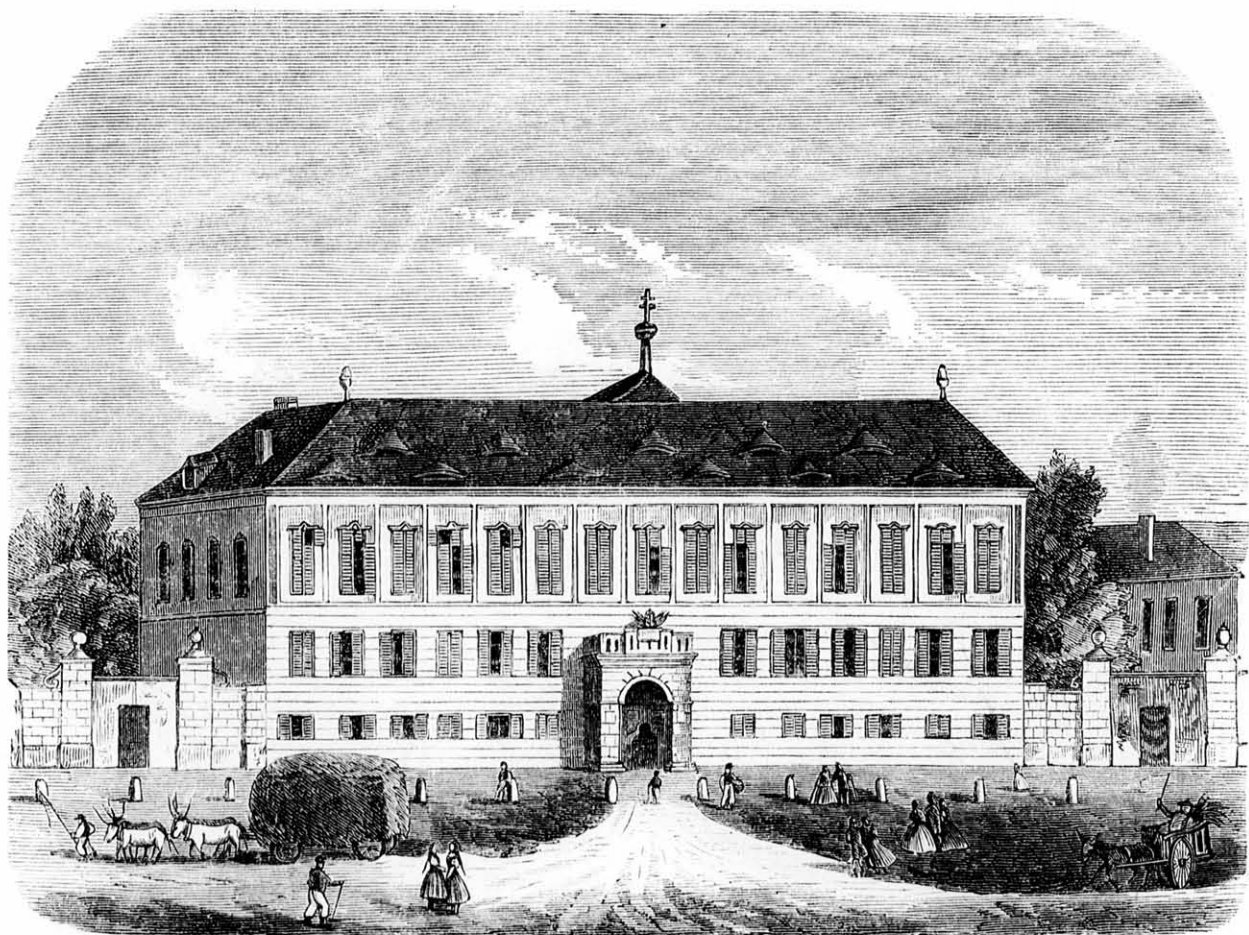
Országos alapítványu növendékeknek azért neveztetnek, mivel teljes ellátást, ruházatot az inté-

zeti közalapról nyernek. Magán alapítványbelieknek neveztetnek, kik a nagylelkű alapítók által tett alapítványba fölvetetnek. Fizető tagok évenként 126 ftot fizetnek az intézet pénztárába, melyért mindazon ellátásban részesülnek, mint az előbbeni két osztályzatu tanoncok; betegség esetén orvosi segélylyel, orvossággal is elláttatnak. A tanórákra járók évenkénti tandíj fejében 10 ft 50 krt fizetnek, de a közös tanításon kívül más egyebet az intézetből nem nyernek.

A szülők vagy rokonok beleegyezése folytán a IV-ik osztályba sorozott növendékek az itten ta-

tanak; e végett a tanórák végezte után szabadon mehetnek a városban levő iparosokhoz, kik készséggel és csekély díjért tanítják meg őket a mesterségre és különböző fortélyaira. Csak e végett is nem tartom célszerűnek ez intézet Pestre tételét, mivel Pest nagyobb város lévén, sokkal több a zürzavar, mint a nyugodalmas de szorgalmas Vácon. Itt az iparosnak több ideje van és örömebb vesződik szerencsétlen tanonccával, mint azt egy pesti mester tenné. A szabó és csizmadia mester az intézetben lakik.

A megürülendő országos vagy magán alapít-

Az orsz. sülk-tnéma intézet Vácon. (Liptay P. eredetije után.)

nittatni szokot két, t. i. magyar és német nyelv közül, csak egyben nyerhetnek oktatást.

A tantárgyak röviden összevonva következők: írás, kimondás s nyelvismeret főelemei; a különféle tárgyak és tulajdonságok megnevezése jelölés, írás és kimondás által; számtan, vallástan, földrajz, természetrajz. Ezen tantárgyak a negyedik osztályig mindinkább terjedelmesebben, világosabban taníttatnak, míg a növendék megszerzi magának azon ösmereteket, mikre a polgári életben szüksége van. Ezen tantárgyakon kívül tetés szerint tanulhatnak a növendékek bármely mesterséget, melyet jövőjük fentartására válasz-

ványok annak idején a hirlapok által közöltetnek. Azon kérelmezők, kik valamely országos alapítványt óhajtanak elnyerni, illető folyamodványukat a mellékelt bizonyítványokkal együtt a m. k. tanügyésrséghez terjesszék fel a kitűzött határnapig. A kinevezett gyermek szülöi azonnal értesítettnek a kedvező eredményről. A többi folyamodvány pedig eltéttetik és új megürülésnél fölterjesztetik a m. k. tanügyésrséghez, míg az illető folyamodó a 14-dik évet el nem érte; ekkor a folyamodvány vissza küldetik az illetőnek.

A magán alapítványi helyet elnyerni óhajtók, folyamodványaikat egyenesen az alapítóhoz nyujt-

sák be. Midőn az alapító kegyes kijelölése a m. k. tanügyésrség által megerősített, a fentebbi eljárást követik.

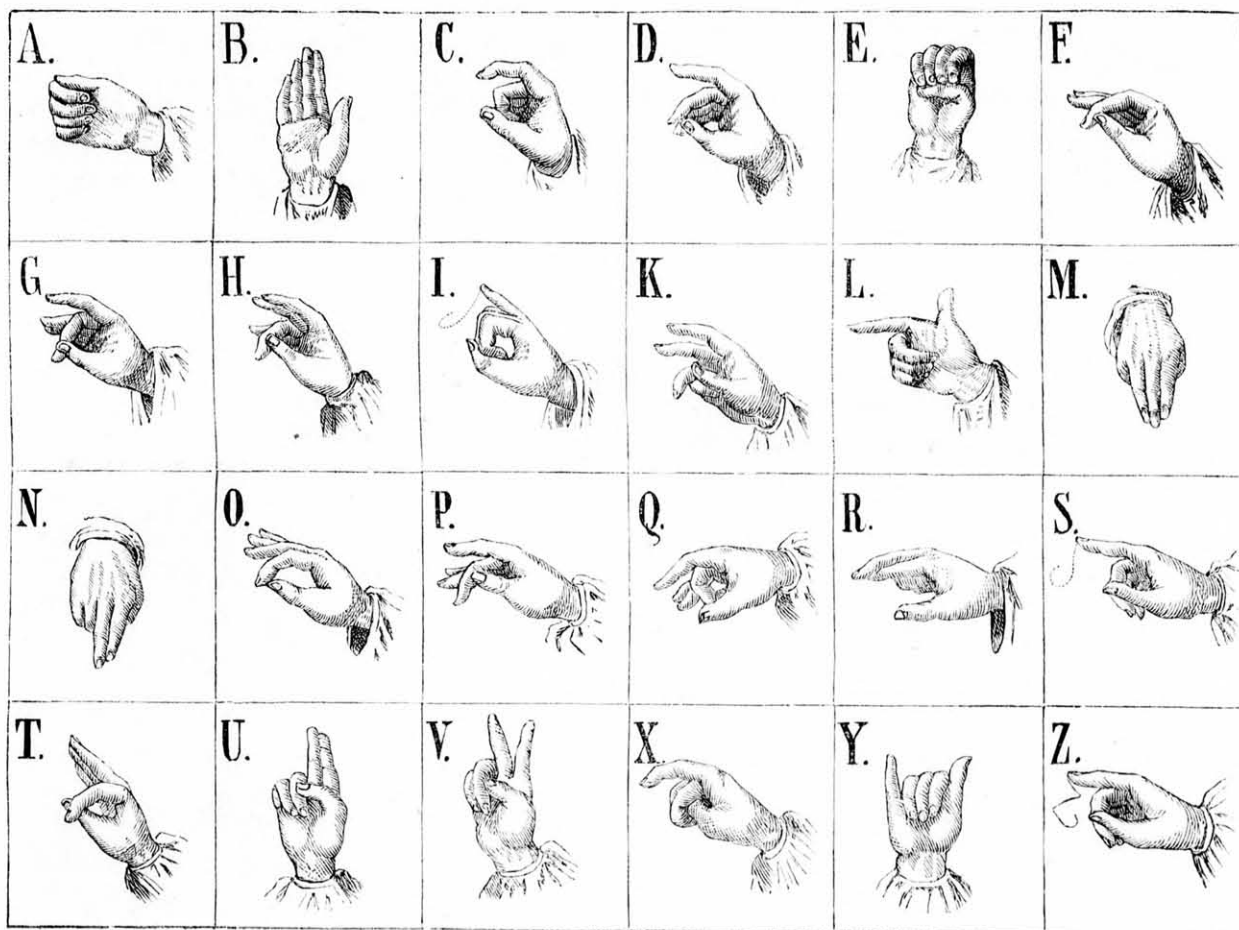
Az illető folyamodók mindkét rendbeli folyamodványukhoz következő okmányokat csatolják: I. Keresztlevél. II. Arról szóló orvosi bizonyítvány, hogy a gyermek süketségén kívül más testi bajban nem szenved; hogy az sikerrel beoltatott, vagy természetesen himlőzött, és hogy lelki tehetségei fogékonyak, a tanítás elfogadására alkalmasak.

III. Szegénységi bizonyítványt az illető polgári

A második emeleten a fiúk lakosztályai két nagy teremben, a tanteremek, a vizsga-terem, melyben sok szép rajz látható, és az intézeti kápolna, mely kicsi ugyan, de csinos.

A növendékek számára van, melyet maga tartozik megvetni; ugyancsak kis ládája, melyben ruháját tartja egészen katonásan; az egyik tanteremben minden növendéknek megvan számított fiókja, melyben könyveit, irományait tarthatja. Mindenütt rend, tisztaság, mit a mi intézeteinknél már megszoktunk.

Az udvaron tágas kert és udvar, mely a növen-

Süketnémák a b c-je.

hatóságtól, melyben bizonyítatik, hogy a folyamodó a növeltetési díjt gyermekéért vagyoni tehetlensége miatt meg nem fizetheti.

Gyermekeket, kik a 9-ik évet elérték és kikért a szülők a meghatározott eltartási díjt (126 ftot.) készek lefizetni, bármily időben elvállalhat az intézeti igazgató, s csupán a keresztlevelet és a beoltásról szóló bizonyítványt tartoznak felmutatni.

Az épület két emeletes berendezése célirányos. Földszint vannak a kapus, a szabó, csizmadia lakosztályai és étterem; az első emeleten az igazgató és a tanárok lakása, ugyancsak a leánykák lakosztályai.

dékek szórakozási helyéül szolgál. A növendékek a tanórákon kívül szabadon járhatnak ki a városba, mely némileg megkönnyíti a szigorú intézeti életet.

Az intézet jelenlegi igazgatója: Zsigmondovits Pál. Tanárok: Fekete Károly, egyszersmind számadó, Gaál Miklós hitoktató, Krenedics Ferenc, egyszersmind gazda, Vida Vilmos, és Karvasy Lajos rajztanár.

Múlt évben a tanítványok száma 83 volt és pedig: orsz. alapítványi 43, magánalapítványi 22, fizető: 10, tanórákra járó: 8. Összesen 83.

Kívánatos lenne, hogy mentül több nagy

ur lépne be az intézetbe mint alapító, hol nevük örökre meg leendő alapítva jótékonyságuk folytán. Az intézeti, vagyis Europaszerte elfogadott né-

ma a b c-rendet szintén mellékeljük tisztelt olvasóinknak, melynek netán történhető szükségben hasznát vehetik.

Liptay Pál.

A borostyánkőről.

Mig az ókor legtöbb népei a borostyánkövet sokra becsülték, sőt mint a görögök és rómaiak, az arannyal egy színvonalba helyezték és szinompája, fénye és átlátszósága miatt mint fő ékességet használták, jelenleg meglehetősen alárendelt szerepre süllyedt és a borostyánkő-csztergályozók által sakkfiguráknak, szelencéknek, poharaknak, fuvoláknak, gomboknak sat. dolgoztatik fel.

Ujabb vizsgálatok megerősítették azon, már a régiek által osztott nézetet, hogy a borostyánkő növényi származású. Mézga, mely hajdan nagy bőségben folyt bizonyos ősvilági fák (ugynevezett borostyánkőfák) törzséből és galyaiból, még talán gyökereiből is, melyek a mai keleti vagy balti tengerben nagy erdőt képeztek, mig a magas éjszokról jövő árvizek által eltemetettek. — Gyakran a borostyánkő darabokban nem csak földes részeket, apró kavicsokat, forgácsokat és mohokat találnak, hanem egész csomó rovar, különösen cserebűlyt, legyet, szunyogot, pókot, tücsköt, százlábú és más állatocskákat, melyek feltűnő különbségük által a most élő állatnemektől, azt bizonyítják, hogy a borostyánkő eredetének ideje az özönviz előtti korszakba helyezendő. Hogy azonban nem valamennyi borostyánkő egy és ugyanazon fanemből származott, kitűnik színe és átlátszósága nagy különbségéből. Legsűrűbben találattik a sárga borostyánkő, mely vörösbe, barnába és fehérbe játszik át.

A borostyánkő főtalálási-helye a porosz keleti tengerpart, honnan azt már a phöniciáiak és az ókor más kereskedést üzö népei hordták. A keleti tenger, mely a borostyánkövet mélyében rejti, kihányja azt a part hosszában a száraz földre, és különösen e célra alkalmazott hivatalnokok, ugynevezett partlovások, felkeresik rendszeren az első reggeli órákban. Gyakran merítés által nyerik a tengerből. Ennél a borostyánkő-halászok következőleg járnak el. Az erős éjszaki- és nyugoti szelek (borostyánkő szelek) által a tenger fenekéről felszaggatot hinár, melyben a borostyánkő találattik, rendszeren a part felé hajtattik. Mihelyt a borostyánkő-halászok a közelgő hinárt észreveszik, durva gyapju vagy bőr öltönyükbe öltözve, sűrű, hosszú póznákra erősített hálóikkal mellen fölül a tengerbe gázolnak, azzal a hinárt kimerítik és a parton kiüritik. Asszonyok és gyermekek aztán

kiválogatják a borostyánkövet. Legjövendelméből a borostyánkőhalászat november és december hónapokban, midőn éjszakai viharok által a tenger több napon egymásután szünet nélkül mélyen és erősen mozgattatik, nagy mennyiségű tengeri hinár szakad föl és a partok felé hajtattik. Ilyenkor azonban e foglalkozás igen veszedelmes, és nem ritkán az emberek egészen megmeredten jönnek ki a tengerből és kénytelenek jéggé fagyott ruháikat a tüznél fölengesztetni.

Ásás által is sok borostyánkőhöz jutottak a tengerpartokon és az ország belsejében; így a porosz tartományon kívül Posen- és Brandenburgban; sőt bányák is nyitattak, melyek azonban a csekély jövedelem és a jelentékeny kiadások miatt csakhamar megbuktak. És mégis a legnagyobb borostyánkő darabok a földben fordulnak elő; így néhány évtized előtt 20 mértföldnyire a keleti tengerparttól egy mély réti árokban egy darab borostyánkő találtattott, mely 14 hüvelyk hosszú, 8 hüvelyk széles, 5 1/2 hüvelyk vastag volt és 13 1/2 fontot nyomott. Egy főerdész, ki azt a porosz kir. kormánynak beküldte, 1000 tallérnyi jutalmat kapott érte. E darab a legtekintélyesebb, melyet ujabb időben találtak, most a berlini múzeum ásványgyűjteményében van. A borostyánkőhaszon a keleti tengeren ezelőtt egy királyi hatóság által kezeltetett, mely azt árveréseken adta el; 1811 óta a borostyánkőszedés ki van hasznabérelve és a porosz államnak évenként mintegy 17,000 tallért hoz be.

A borostyánkő-kereskedés színhelyei, kiváltképen Königsberg, Danzig és Stolpe, még a középkorban oly jelentékeny volt, hogy az út, mely Danzigból a Visztula mentében Magyarországon keresztül Olaszországba vezetett, „borostyánkő-út-“nak neveztetett.

Egy nagy, tiszta darab borostyánkő, mely körülbelül 1 fontot nyom, 50 tallér értékű. A kidolgozás előtt vízbe tétetik, azután egy különösen e célra készült kalapáccsal szétrepesztetik, erre megfaragják, ráspolylyal és reszelővel egy esztergázó padon esztergázásra előkészítik és tajtkövel vagy saját forgácsával és finom krétaporral csiszolattik, mire a legszebb és legfinomabb fényt nyeri.

Közli: *Konkoly Dezső*

Hadnagy uram, hadnagy uram . . .

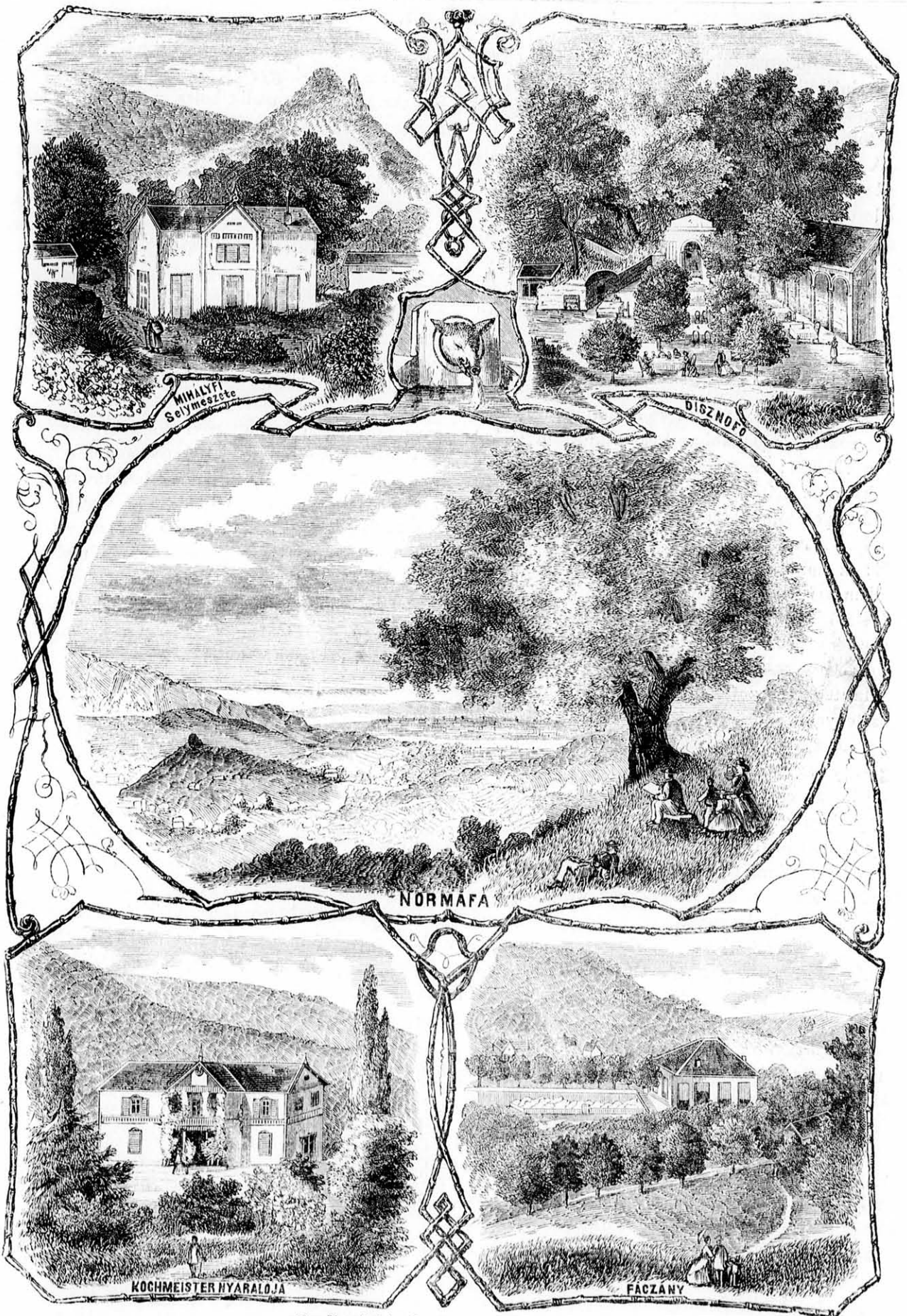
1.

„adnagy uram, hadnagy uram!”
 „Mi bajod van édes fiam?”
 „Piros vér foly a mentérem.”
 „Ne bánd, csak az orrom vére.”

2. „Hadnagy uram, hadnagy uram!
 El ne jessék itt az útbán.”
 „Megbotlottam egy nagy kőbe,
 Szuronyt szegezz és előre!”

3. Megy a vitéz, áll a hadnagy,
 Mély sebében összeroskad.
 „Hadnagy uram, hadnagy uram!”
 „Csak előre édes fiam!”

Gyulai Pál.

Zugligeti képek. (Liptay rajza után.)

A zugliget.

Bemutattuk már olvasóinknak a főváros egyik kirándulási helyét, a Széchenyi hegyet; jelenleg — ígéretünk szerint — bemutatjuk e kirándulási pontok másik részét, a zugligetet.

A zugliget hagyomány szerint Mátyás király vadaskertje volt. A dicső király örömet tartózkodott e helyen, nem tudom a vadak, a bájos vidék vagy talán egy erdei tündér kedvéért. Itt voltak Mátyás király sertései is, a miért régebben e vidék disznóligetnek, németül Sauwinckel-nek neveztetett. Német nevét csinosíták s így lett Auwinckel, magyarul: zugliget.

A zugliget sokkal regényesebb, s több érdekesebb ponttal bír, mint szomszédja, a Széchenyi-hegy; itt nincsenek elkerítve a tulajdonosok területei, sokkal szabadabban keresztül-kasul járhatni a vidéket; ez pedig a kirándulónak kedvét csak emeli. Látogatják is, különösen ünnep- és vasárnapon tömérdeken.

Ha a „Laszlovszynál“ a szárazföldi gondolákból: az omnibuszokból kiszállunk, utunk azonnal kellemessé válik. Ez utat a város készítetté, és e végett jó darabot hasított ki a melléktelekből. Sokkal kényelmesebb, mint a régi volt s a „fácán“ utig vezet.

Ha itt a rácszott kapun belépünk, utunk a szép gesztenyefák sűrű árnyában oly kellemes, melyet alig képzelhetünk. Minden fordulónál elétünk egy-egy barna cigány gyerek, ki feszesen hajlongva huzza elkopott, öreg hegedűjét, klarinétját vagy épen cimbalmát. Itt egy harmonikás, ott egy kiszolgált trombitás fujja rekedt hangszerét. Bár kellemetlen, fülsértő zenevirtuózok ezek, de azért örömet adunk nekik pár krajcárt, csak hogy — elhallgassanak.

Magán-nyaralókban nem oly gazdag a zugliget, mint a Széchenyihegy. Legszebb nyaraló a Riegler-féle, melyhez a „Fácán“ vendéglő is tartozik. Ha a „Fácánt“ elhagyjuk, utunk meredekké válik, de azért kényelmesen vezet fel a „Disznófőig“, mely a második vendéglő. Ez most Barber gazdag serfőző tulajdona, ki több célszerű intézkedést szándékozik tenni a közönség kényelmére. Itt van Mátyás kutja is, mely a legjobb forrásvíz a vidéken. A víz egy vadkan szájából ömlik; nemely évben gazdagon, a mult száraz évek alatt pedig csak ujjnyi vastagságún csurgott.

Ha innen balra tartunk, a „nagy térre“ jutunk. Itt rendszeren vigan folynak a társasjátékok, lapdázás, stb. A kilátás nagyszerű, meglepő.

De menjünk még kissé feljebb a Mária-képes

bükkfához. Itt keresztúton állunk. Az egyik jobbra: a János-hegyre, a másik lefelé a hegyről, Budakeszire, a harmadik balra a Norma-fa mellett el a Széchenyi-hegyre vezet. A János-hegy a budai hegység legmagasabb pontja, (1668 láb) tetején piramis van, melybe majd minden látogató bevési nevét. A kilátás, mely alattunk elterül, szép, panorámaszerű. Egyik oldalt Budakeszi, tisztán sváb helység, körítve szőlőktől s buzaföldektől. Másik oldalán van Hidegkut „Mária remetével.“ Alattunk a „Szép juhászné,“ a zugliget, Lipótmező, stb., mind oly pontok, melyeken örömet nyugtatjuk szemeinket.

De térjünk a „Norma-fához,“ hol vig étellel találkozunk. A nevezetes vén fa körül szép zöld gyepterül el, melyet egészen elloptek a hoverészó és mulatozó kirándulók. Itt egy angol a fának támaszkodva flegmatikusan tekinti távcsövén a vidéket. Ott egy polgári család telepedet le, előttük az otthon sült liba-pecsenye és turós rétes, és kulacs. Esznek, isznak és kedélyesen mulatnak. Amott vigan táncolnak harmonika vagy gitár zenéje mellett, míg mások elmerülnek a természet nagyszerűségében és mélázva bámulják a valóban gyönyörű vidéket.

Ha a Norma-fa alatt szétekintünk, bátran állíthatjuk, hogy kis Svájc látkepe kerül el szemeink előtt. Az átellenben levő kopár Kecse-hegy s Mátyás-hegy, melyek egy oldalt Ó-Budánál, az innenső oldalon pedig a Lipótmezőbe nyúlnak le, borítva nagyszámú szőlőkertektől, melyek a legjobb vörös bort termik. Balról a kéklő s szép alaku pilisi hegy, errébb a Hársfa- és János-hegy s jobbról a Széchenyi-hegy oly kies vidéket körít be, melyből csak egy pont nyújt távolabb kilátást és ez a testvérfővárosokra nyílik. Az alattunk elnyúló, mély, s méltán vadregényes „Csillagvölgy“ is oly benyomást tesz az érző és lelkesülni tudó emberi kedélyre, melyet leírni alig lehet.

A Széchenyi-hegyre vezető uttól jobbra fekszik eperfák és cserjék közt Mihályfy Antal pesti ügyvéd selymészete. A termesztés nagyszerűnek mondható, mivel Pest környékén aligha van rendezettebb, és célirányosabb tenyészde, mint a Mihályfy uré. Minden kirándulónak érdekes leendő megtekinteni.

Most pedig térjünk vissza a Laszlovszkyhoz és sétáljunk a Ferenc-halmára. Ferencalma a Lipótmező felett fekszik. Számos itt is a nyári lak; mondják, hogy itt a lég még enyhébb, mint a Sváb-hegyen vagy Zugligetben. Itt van többek közt a

Kochmeister-villa, melyben a múlt évben a királyi gyermekek nyaraltak, hol is a korona-herceg névnapján, a környék gyermekei részére kedélyes ünnepélyt rendeztek.

Itt van még egy kéttornyú kápolna, és fölebb a kies fekvésű „Szép juhásznő“ című vendéglő

és kedves kirándulási hely, honnan az erdőn keresztül [rövid út vezet Budakeszi sváb helységbe, hol nyaranta számos fővárosi szokott lakni, mivel benne sokkal olcsóbban és kényelmesebben lehet élni, mint a hegyen fekvő nyaralókban.

Liptay Pál.

A cigányok bevonulása hazánkba s Európa egyéb tartományaiba.

E szerint tehát nem lehet csodálni, hogy nem szült rossz hatást hazánkban, sőt mondhatni a közvélemény részéről jól fogadtatott Zsigmond azon sajtószertü tette, hogy a cigányoknak oly kiváltságot és jogokat adott, minőkkel sehol sem bírtak s sehol sem nyertek, s melyek által mondhatni, kiváltságos néppé emeltettek föl, mert nemcsak szervezetet, önkormányzatot nyertek, hanem még külön önbiráskodási jogot is, s pedig oly terjedelmel, hogy még a feljebb vitelre nézve is kivették a rendes bírák s törvényszékek alól, s a feljebbviteli főbírátságot fővajdájuk gyakorolhatta.

Ugyanis miután Zsigmond már előbb adott ki részükre egy okmányt, melyben oltalmat biztosított számukra s több kiváltsággal s kedvezéssel ruházta fel őket: 1436-ik évben Szepesvártt kelt okmánya által azt rendelte, hogy minden megyében, hol megtelepedtek, saját vajdájuk legyen s hogy ez hasonlólag, mint a nem nemes, de kiváltságos honpolgárok előljárói „agilis“ címet viselhessen, s a cigányok minden egymás közti ügyekben, sőt a mások által ellenök kezdett pörökben is bíráskodhasson, s hogy az ezen vajdák közül a nádor által kinevezendő fő vajdához, ki mint a nemesek, „egregius“ (vitézlő) címmel bírjon — vitessenek föl feljebbvitel útján a vajdák által első bíróságilag elítélt ügyek, s hogy a fővajda által börtönre ítélteteket az általa megkeresendő megye, vagy sz. k. város börtönébe befogadni s az ellene hozott koronkénti megbotozási, vagy megvesszőzetési ítéletet végrehajtani tartozzék.

Azonban az épen említett törvénykezési eljárás csak Latkó vajda halála után vala életbe léptetendő, mert ezen Latkó a hercegi címnek, melylyel magát nevezte, gyakorlatában is meghagyatott Zsigmond által s feljogosított azzal is, hogy gyilkossági, rablási s nagyobb tolvajlási vétkekért halálos ítélettel is lakoltathassa a bűnöst s ítéletét saját hóhérja által végre is hajtathassa.

Lehet, hogy a nagy kiváltságokat, Latkó sok részben neje ritka szépségének köszönhette, ki magát Cleopatrának nevezte, s ki minden oly alkalommal, midőn férje ünnepélyesen megjelent, sőt midőn bíráskodott is, korona-szerü fejékkal s

bájait igen kiemelő, szabados, festői szépségü öltözetben s bibor palásttal jelent meg mellette; valamint Latkó is, koronaszerü arany karikát viselt, fantastikus tarka köntössel borítá tagjait, s hercegi hatalmát képviselő aranygombú buzogányt tartott kezében mindannyiszor, midőn bíráskodott, a vajdákkal tanácskozott, a megyékben körutat téve összegyűjté faját, avagy a főurak ünnepélyein megjelent, mert rendesen megszokták őt ezekre hívni; mely alkalmakkor aztán nem tartá méltóságán alólinak ereje mutogatása példájaul néhez golyó-vetések, vas rudak stb. felemelése, — mesterséges testgyakorlatai, bűvészi s varázslati ügyessége által mulattatni jó pénzért a főurakat, s ezek gyönyörködtetésére Cleopatra is eljárta kecseljes mozdulatokkal teljes s csengetyüs tamburinnal kísért táncát.

Említettem feljebb a cigányok részére megalapított sajtószertü esküt s mielőtt elmondanám, miként bántak velük később Európa egyéb országai-ban, ide iktatom azt:

„Valamint az Úr a vörös tengerbe fullasztotta Pharaot s népét“ így hangzott az eskü, „úgy sülyedjek én is a földbe, ha nem mondom meg az igazat; ez esetben meg legyek átkozva, ne sikerüljön semmi lopásom, lócsérem s egyéb üzletem; lovam az első cserénél számárrá változzék, s magam akasztófán haljak meg a bösz hóhér keze által.“

E szerint tehát az esküben alapul vétetni látszott, a mit magok felől mondtak, hogy t. i. Pharao nemzetségének utódai; noha, mint feljebb előadtam, ez nem áll.

Most lássuk, mily sorsban részesültek más országokban.

Egy csapat, mely szintén tanyázott egyideig hazánkban s szintén nyert védlevelet Zsigmondtól, a magát királynak nevező Zindello vajda vezérlete alatt, Cseh- s Bajorországnak vette útját; mások Endre vajdától vezetettve Bologna felé vonultak; a harmadik pedig Basel felé, hol azonban nem soká türetek, mert bár eleinte bámulta is

őket s mesterséges mutatványaikat a nép s szintén nyereséymesen üzhették egyideig kuruzsolásait s ámitásait, csakhamar nemcsak Baseltől, hanem egész Helvetiából is kiutasították; miért? megfejtí a mit J. Stumpf krónikáiról mond felölük, hogy t. i. haszontalan, semmirekellő népség voltak, melyből a legjámorabb is tolvaj, mert egyedül csak lopásból éltek.

Hasonló ítéletet mondanak felölük a németországi krónikák is, hol tolvajságaik s csalásaik miatt már a 15-ik században igen szigorú rendszabályok hozattak ellenük, — vagy mint nevezettek — az Ismael nemzetségéből származó tatárok ellen, kik réz-műveseknek is nevezettek.

Tatároknak azért mondták őket, mert Észak-Németországban általában tatárnak neveztetett mind az, a ki keletről jött. — Svéd s Dánországekban is hasonló fogalom létezően a tatárokról, midőn oda eljutottak, szintén tatároknak nevezettek.

Franciaországban cseheknek = bohemiens neveztetnek; nem azért, mint egy telivér magyar írő mondja, mivel a csehek ravaszágát s csaló jellemét fedezték fel bennük a franciák, hanem mivel náluk először János cseh királylyal jött sereggel jelentek meg.

Egyébiránt arra nézve, miként viselték magukat Franciaországban, elég legyen előhozni, hogy I. Ferenc, bár az ő segedelmére jött haddal érkeztek az országba, azt rendelte: hogy tüzzel-vassal irtassanak ki; pedig eleinte ott is kedvező fogadásban részesültek.

Igy voltak Angliában is, de ott is — csalva s lopva annyira fölingerelték maguk ellen a kormányt s népeket, hogy szintén a legszigorubb, sőt kegyetlen rendszabályok hozattak ellenük.

Ennek kellett történni Spanyolországban is, hova nagy számmal mentek s igen szives fogadásban részesültek, a vendégszeretetteli visszaélésük, kicsapongásaik s nemcsak csalásaik s lopásaik, hanem valóságos s pedig csapatokban üzött rablásaik miatt. De habár a kormány s nép az országból kiűzetésüket tervezte is, még is benmaradtak, mert midőn kiadatott a parancs, hogy a ki nem keresztény, hagyja el az országot, s e miatt 700,000 zsidó s mór vándorolt ki, ők csakhamar keresztényeknek adták ki magukat, s e miatt nemcsak megtűrettek, hanem üldözésük is félbeszakittatván, csak ha vétkeztek a közrend s bátorság ellen, lépett fel irányukban szigorral az államhatalom.

Hollandiában, hol szintén gonosz gazdálkodást kezdtek üzni, teljesen kipusztították őket, mert nem lévén erdősegek, hol elrejtőzniök lehetet

volna, miután azon rendelet adatott ki, hogy ha elfogatnak, megkorbácsoltassanak, orruk felhasítottassék, — végre eltávoztak.

Soholsem üldözték őket oly kegyetlenül, mint Németországban, hol természetesen meg nem fékezhető csalásaik, lopásaik s rablásaik miatt a legnagyobb elkéserevéssel üldöztettek s végre a törvényen alólinak nyilvánítottván, kimondatott: hogy uton utfélen akárki agyon löheti őket.

Ha ez indokolhatja is, hogy megjavíthatlanul üzték csaló, tolvaj s rabló életmódjukat, van-e, mi kimentheti azt, hogy még 1708-ban, midőn már fennen kérkedtek műveltségükkel a németek, egy rajnai kis fejedelemségben a vadászaton elejtett vadak közt előszámíttatik egy cigánynő s csecsemője is.

A közgyűlöletet s ingerültséget nevelte ellenük az is Németországban, hogy a boszorkányokkal s ördögökkel cimborasággal vádoltattak, s hogy a XVII. században egész Németországban a törökök titkos szövetségeseinek s kémeinek tartották. E vélemény idézte elő Thüringában azon rendeletet, hogy a hol csak cigány férfui látnak, rögtön agyonlövessék.

Poroszországban még 1710-ben azt rendelte egy királyi parancs, hogy a hol cigányok mutatkoznak, félre kell verni a harangokat s ellenük népfölkelést rendezni s a határokon akasztófákat felállítani, ezen felirattal: „a tolvaj-cigány csöcselék férfi s asszony személyei büntetéseül!“

1725-ben az rendeltetett, hogy a porosz királyságban minden 18 éven felül levő cigány, akár van utilevele, akár nincs, felakasztassék.

S ezen rendeletet Nagy Fridrik, a philosophus király is megerősítette.

Az osztrák tartományokban is hasonló szigorral, sőt kegyetlenséggel bántak velök. 1726-ban a „Privilegia et Sanctiones für Slesien“ azt rendeli, hogy a férfiak mind felakasztassanak. Csehországban a férfiak s nők jobb, Morvaországban bal fülök levágatásával büntetendőknek s kiűzendőknek rendeltetnek, mihelyt az országba lépnek, s a visszatérő, füleiktől megfosztott nők pallos általi halállal, a férfiak örökös rabsággal fenyegettetek.

Sajátszerű, hogy nálunk soha sem történt ily de általában semmi kegyetlenség a cigányok ellen, s hogy mig mindenfelé rablókká s erőszakos tolvajokká, a közrend s bátorság nyílt elleneivé fajultak, nálunk ez nem történt, s ha apróbb tolvajság s csalások által vétettek is az erkölcsiség s törvények ellen, soha sem vetemedtek oly kihágásokra, mely miatt az állam mint háborítóit, s a

közbátorság veszélyes elleneit tekinthette volna őket.

S mi okozhatta ezt? Az, hogy őseink szívélyes fogadása s jó bánásmódja annyira tudott hatni, még az ő vad jellemükre is, hogy egészen másokká lévén, mint egyebükt, legfeljebb csak apróbb vétséget követtek el, mint egyesek, de töme-

gesen soha sem lönek a közsend s bátorság megzavarói; sőt ellenkezőleg, mint feljebb említettem, életünk minden viszonyaival összeszövődve, mint kedélyünk felvidítói s vigasztalói, mint minden ünnepélyeink főtényezői szerepelnek annyi századon át mind a mai napig.

Remellay Gusztáv.

Magyarország a jégkorszakban.

II.

A fönntemlitett három tényező — az ázsiai és afrikai szárazföldek összeforrása, a saharatenger és az irányát megváltoztatott öbölfolyam — természetesen Magyarországot sem zárta ki hatályos működésének köréből. Azonban más sajátzerű körülmények ismét részben megsemmisítvén ezeknek eredményét, hazánkból — szemközt Európának többi tartományaival, melyek nagyrészt örökös jégköpeny alá voltak temetve (természetes, hogy csak viszonylag) egész kis paradicsomot alkottak.

Eszközölte pedig hazánk földének természetani alakulása, a mely t. i. határain katlan gyanánt magas hegyektől vétetik körül, belsejében ellenben termékeny síkságokban ereszkedik alá. Nagy befolyással bírtak továbbá azon nagy édes-víz tavak, melyek honunknak nagy részét fődték be az özőnkorszakban, és mint nagy tavaknál ezt ma is észleljük, visszaállították az egyensúlyt a hőmérsékben, nagyban enyhítvén a tél szigorú fagyát.

A Kárpátok mai alakjukban övezték már ekkor hazánknak éjszaki és keleti határait, éreztek szirt lábaiknál az éjszaki jégtenger hullámainak dühös támadását, de egyszersmind szilárd határt képeztek, melyen túl a szerves élet fejlődésének békés menhelye maradt.

Kivétel nincs a természettörvények alól, és azon oly egyszerűen működő és mégis oly óriási nagy erő, mely az összes alpeket legmagasabb csúcsáig bevonta jéggel, bizonyára a Kárpátok méltóságteljes magasságait sem hagyta érintetlenül.

Maradtak is emlékeink, melyek ezt tanúsítják; hogy pedig ezek nem oly nagyszerűek, mint más országokban, annak egyszerű oka az, hogy az idő által megőrzött nyomai az öskornak arányosak a tünemények nagyszerűségével. Kárpátainknak jég-hegyei pedig biz szűk téren létezhetek csak. Éjszokról tengerpartot képeztek és az ama lejtőn kepződő jégnek nem is építheték fel ama szegélyeket és torlaszokat, melyek óriási nagyságokban,

órányi szélességükben máshol most is a csodálat tárgyát képezik és sejteni engedik ama tömegek kiterjedését, melyek — mint már mondtuk — völgy felé irányzott mozgásuknál az érintett sziklák és kőzetek maguk elé tolt, vagy hátukon vitt töredékeiből alkották ezeket. A mi pedig mégis fönmaradt, annak fölismerhetlenül össze kellett olvadnia azon, mennyiségre nézve is tulnyomó maradványokkal, melyek éjszokon képződve, a tenger vizein egészen idáig szállítottak.

A déli, tulajdonképi magyarországi lejtő már gazdagabb eredményt nyújt a kutatónak, de itt sem voltak olyanok a körülmények, melyek a más tartományokéihoz hasonló jégtömeg alakulását mozdították volna elő.

A jégnek fejlődési törvénye megkívánja ugyanis, hogy csúcsával az örökös hó vonalát felülhaladva és így ott az elolvadástól oltalmazva, 2—3 foknál kisebb szög alatt haladó lejtőn ereszkedjék le a völgybe. Ezen lassu mozgás alatt az egész tömeg nagyságban, kiterjedésben és tömörségben nyervén, képes a síkok melegével dacolva, a dermedt sarki hideg elöcsapatait ott fön tartani. Ezen lassu, de folytonos haladásnál — melynek törvényei különben egyek a folyó vizével — a jégtömegbe befagyott egyes szikladarabok élesebb élei oly nagy nyomással nehezedenek a jégfolyam fenekére és oldalaira, hogy ezeknek rétegein az ugynevezett barázdákat és surlapokat képezik, melyek ma is az egykori jég mozgásának irányát hűn tükrözik vissza.

A Kárpátokban azonban elűtő viszonyokat találunk, különösen a völgyek eltérő alakja az, mely ma is a jégnek képződését lehetetlenné teszi és a nagy hidegnek ama korszakában is csak szűk korlátok között engedte meg ezt.

Az Alpesekben a völgyek legmagasabb részét csak csekély emelkedésű lejtőn a hegység legmagasabb gerinceit érik el és hó vagy jéggel betöltve, ezeknek csak elszigetelt csúcsait hagyják szabadon. A Kárpátokban ellenkezőleg a nép által ugynevezett sziklakatlanok képezik e völgyek legmagasabb

részeit, melyek mögött a sziklabércsek ismét majdnem függélyesen egy-két ezer lábnyi magasságba emelkednek. Schol ezeken a hó meg nem maradhat, mely tehát e katlanok hátsó részeibe zuhan alá, de ott már az ismeretes tengerszeme-

ket képezi. E katlanok ismét meredek bástya-alaku sziklafal által választatnak el a völgy alsó részétől.

(Folyt. köv.)

König Gyula.

Egy hét története.

— Szept. 9. —

(VK.) Minden esztendőben meg szoktam látogatni a *pesti kath. legényegylet* évi ünnepélyét és munkakiállítását, s nagy örömet találok abban, ha látom, hogy e fiatal munkások évről évre mint gyarapodnak ismereteikben, mint buzognak a társulati szellem hevéből, s mind ügyesednek kézi munkájokban.

Nem szeretném, ha szenvedésnek vennék olvasóim, midőn bevallom, hogy ez az egyszerű kis társulat nekem több gyönyört ad, mint a hiúság vásárlásának aranytól fénylő és selyemtől suhogó ünnepélyei, s hogy jobb szeretem itt a gyalu szagát, mint a dísztermek illatozónét, és szivesebben hallgatom e jó fiúk egyszerű szavait, mint azokat a magasra ágaskodó bókákat és szásztréti udvariasságot, melyekkel a finom világ oly unalmasan táplálkozik.

Az a hely a democratiának egy békés kis fészke. Nem azé a democratiáé, mely teli szájjal ordít az utcán, szidja a címeket, melyeket irigyel, s hazudik a népnek, melyet *titokban* megvet, miután fölhasználta; hanem azé a democratiáé, mely tanul és dolgozik, hogy a saját lábán előre haladjon.

Szerintem: ez uralkodó irány lényege nem abban áll, hogy vastag inget és zubbonyt viseljünk, s haragudjunk mindenkire, ki születés vagy szerencse által fölének emelkedik; hanem abban, hogy az értelmiséget közvagyonná tegyük, s a munka becsületét magasra emeljük.

Itt mind a kettőre törekednek.

A mi legény-egyletünk németországi minta szerint alakult. Papok kezdvén, némi felekezeteségi szint kapott, s így történt, hogy itt sem általános, hanem katolikus legényegylettel állunk szemközt. De remélni lehet, hogy az idő megteszi itt is a maga újítását, s ledönti azt a vékony válaszfalat, mely még fenn áll, s a felekezeteket a társulás mezején is néha néha elkülönzi.

A pesti egyletnek szintén pap az elnöke: dr. Szabóky Adolf. Hívatásához képest erős meggyőződésű katolikus, (a mit tisztelnünk kell benne, mint a szív és elme minden mélyebb meggyőződését), de nem türelmetlen szellemű lelkész, hanem oly férfi, ki érti a kor szózatát, s szívesen fogadja — mint maga is kijelenté — más vallású

„jó testvéreit“ is, kiket szorgalomra, jó erkölcsre, ismeretek szerzésére buzdít.

Az ő egylete nem térítő intézet, hanem oktató iskola.

Ezért ama 4465 mesterlegény közt, kik 11 év alatt az egylet tagjait képezték, több mint ötödfélszáz protestáns is volt.

Dr. Szabóky szereti az ügyet, melynek élén áll, s ez egyszerűségéből támadt a siker, melynek évről évre szemtanúi vagyunk. Két fő törekvése van neki. Egyik, hogy az ifjak jellemét erkölcs-vallás által erősítse, a másik, hogy az iparosok értelmét és képességét fokozza.

Az egylet helyisége a király- és gyár-utca sarkán fekszik. Több teremből áll, melyek közt a legnagyobb nem csak szent képekkel, hanem hazafiak mellszobraival és képeivel van tele rakva. A feliratok közt első helyen áll e jelszó: „Isten áldja meg a tisztet ipart!“ E teremben két szekrény gyűjteményt is találunk. Egyikben az anyagszerek vannak, melyekkel az iparosok dolgozni szoktak, s melyek természetével, alkatrészeivel és értékével ily módon megismerkednek a kézművesek; a másikban a használatban levő nyers fák és ásványok gyűjteményét látjuk. Van könyvtár is, és több lap, még pedig nem egyoldalúlag választva, mert az egyházi közlönyök mellett élelapokat is találunk. Általában dr. Szabóky nem szűkkeblű elnök. Ő jól tudja, hogy az embernek nem elég kegyesnek lennie, sőt szükséges, hogy értelmes fejű, ügyes kezű és vidor kedélyű is legyen, mert csak így válhatik hasznos emberré. Ennélfogva az oktatással és kézi munkával kelles multságokat egyesít. Az egyletnek van dalkara, s néha műkedvelői előadást is tart, midőn a nők szerepét szintén fiatal legénykéek játsszák.

Mult vasárnap volt a tizenkettedik évi ünnepély, s mind a két terem megtelt vendégekkel és tagokkal. Ott voltak gr. Zichy József, miniszteri tanácsos, ki a kereskedelmi ügyért képviselte, a főpolgármester, főbíró, több pap, egy pár szerkesztő, értelmes polgárok, városi tisztviselők, néhány nő és sok ifjú.

Az egyleti dalkar egy kis színpadszerű emelvényen Kölcsey himnuszával kezdé meg az ünne-

pélyt, mire az elnök beszélt az egylet céljáról, törekvéseiről, s négy derék mesterlegénynek osztott ki erkölcsjutalmakat: részint alapítvány kamatját, részint koronázási érdemeket. Az ifjak meleg és egyszerű szavakkal köszönték meg kitüntetéseiket, melyekre tovább is méltókká válni ígérkeztek.

Szerettük hallani egyszerű és értelmes szavaiat, s arra gondolánk, mennyivel jobb lenne, ha az iparos ifjakat mind hasonló törekvés lelkesítené, a helyett, hogy szabad óráikban léha örömeknek, és kicsapongásoknak élnek.

Gróf Zichy József, midőn a kiállított munkák jutalmazására került volna a sor, a kereskedelmi miniszter részéről három arany jutalmat, a maga részéről pedig egyet adott át az elnöknek.

Az első jutalmat egy nagy fa hid mintáért Brunhuber Ádám ácslegény (Aradról) nyerte. Munkája valódi értelmesség, rajzügyesség, szorgalom és kitartás gyümölcse. Két szabó, egy könyvkötő, egy asztalos, két ács, három cipész, két szijgyártó is nyertek jutalmakat csinos és diszes munkáikért.

Átalában sok csinos kézművet lehetett itt látni. bútort, cipőket, ruhát, könyvkötést, rajzot, késeket, viaszneműt, szőnyeget, s egy saját találmányú lakatot, mely minden kulcsfordításra megcsendül, minélfogva a tolvajok aligha ohajtanák elterjedését. Lehet vagy másfél száz kiállító, a mi annyival meglepőbb, mert e fiatal munkások — elfoglalva mestereik műhelyében — csupán kevés szabad óráikat használják a kiállítás gyarapítására. Annál derekabb, hogy e keveset is ily törekvésre használják.

Persze némely világlátott utazó, ki járt a párisi kiállításban, mosolyogva gondolhat rá, hogy mi e kis egyszerű kiállítással ily hosszasan foglalkozunk. — Elismerjük, hogy ez csak egy kis magaszem, ama pompás nagy erdőség mellett. Hanem az az erdőség a mások gazdasága, ez a kis magaszem pedig a miénk, melyet elültetve és ápolva, még sok jó gyümölcsöt szedhetünk utána.

Átalában a legényegylet csak egy vékony forrás, melyet az élet szélesíthet nagygyá. De nekünk szükségünk van ily forrásra, kivált Pesten, hol az ipar terén maig is idegen ajkuak és bevándoroltak viszik a nagy szerepet.

Nekünk értelmes magyar polgárság kell, s erre nézve az ily egylet is tényező. Nekünk tenyészhelyek kellenek, hol az iparos megszeresse foglalkozását, s körének és hivatásának önérzetére érjedjen.

A mi népünk nem a Mediciektől tanult, kik fejedelemségek dacár is kereskedtek, hanem V-dik Károlytól, ki lenézte a kereskedést, kézműzetet,

s okleveles nemességére nézve lealázónak tartá azokat.

És ez a szerencsétlen eszme maig is meg van sokaknál. Ha egy-egy ügyes kézművesünk pénzre tesz szert munkájából, nem üzletébe fekteti azt, hanem vesz rajta szőlőt, hét szilvafás birtokot, s beáll nyomorogni földes gazdának, holott kéziparából boldogul és hasznosan élhetne.

Ezért kell kifejtetni nálunk az iparosak önérzetét. Megmagyarázni, hogy foglalkozásuk nemes, mert hasznos, sőt szükséges. Fölbresztteni bennük azon értelmességet, mely által a polgári osztály érvényre emelkedhetik, s ellensúlyozhatja egyfelől az arisztokraták fölény-vágyát, másfelől a nyers tömeg éretlenségeit.

Különösen Pestnek, e nyárspolgári, német szóba csöknyösült Pestnek van nagy szüksége arra, hogy legyen fölvilágosult és magyar polgársága, s hisszük is, hogy az alakuló nagy iparegylet e célra fog törni, s nem feleli el azt sem, hogy nagyobb szabású s minden felekezetestesség nélküli legényegyletek e célra nézve szintén jelentékeny tényezők lehetnek.

Talán e körülmények, melyek nemzeti életünk jövőjére oly fontosak, kimagyarázzák azt is, hogy mért talállok annyi örömet ez egylet fejlődésében s mért szeretem ez egyszerű kiállítást jobban, mint ama pompákat, melyek többbe kerülnek, mint a mennyi hasznot hajtának.

De annyit beszéltem ez egyletről, hogy alig jut terem megemlíteni a Kisasszony-nap többi történetét. Pedig ugyanez nap szentelték föl a Mária-szobrot a Rókus-egyház előtt, s ugyanez nap volt a gazdasszonyok városligeti népünnepe is a nőnővelde javára.

A Mária-szobor igen magasan áll, egy vékony korinthisz oszlopon, mely gránitnak látszik, noha nem több, mint vas. Hogy a szobor magasan áll, az nem baj. Legalább kevésbé vesszük észre, hogy e Madonna-fő nem hasonlít se a Rafáel, se a Murillo istenanyáihoz. Meghajló feje inkább csüggedést fejez ki, mint magasztosságot. Mintha teher volna neki az a nehéz redőzet, melyet a szobrász mért rá. De mert ajándok (Lengyel Miklós egri kanonoké,) ne vizsgáljuk tovább.

A népünnepe zajos és népes (ekkép tán jövedelmező is) volt. A liget megtelt zajjal, zenével, vidámsággal. Másztak karón, rendeztek sorsjátékot, s este eregettek röppentyűket. A nép tarkasága azonban mind ennél többet ért. Az idő is kedvezett, mert a nap ősziesen elburkolta magát felhőkmögé, melyek azonban nem fenyegettek, hanem, bárány-termesztetüknél fogva, teljes szelidséggel bámultak a

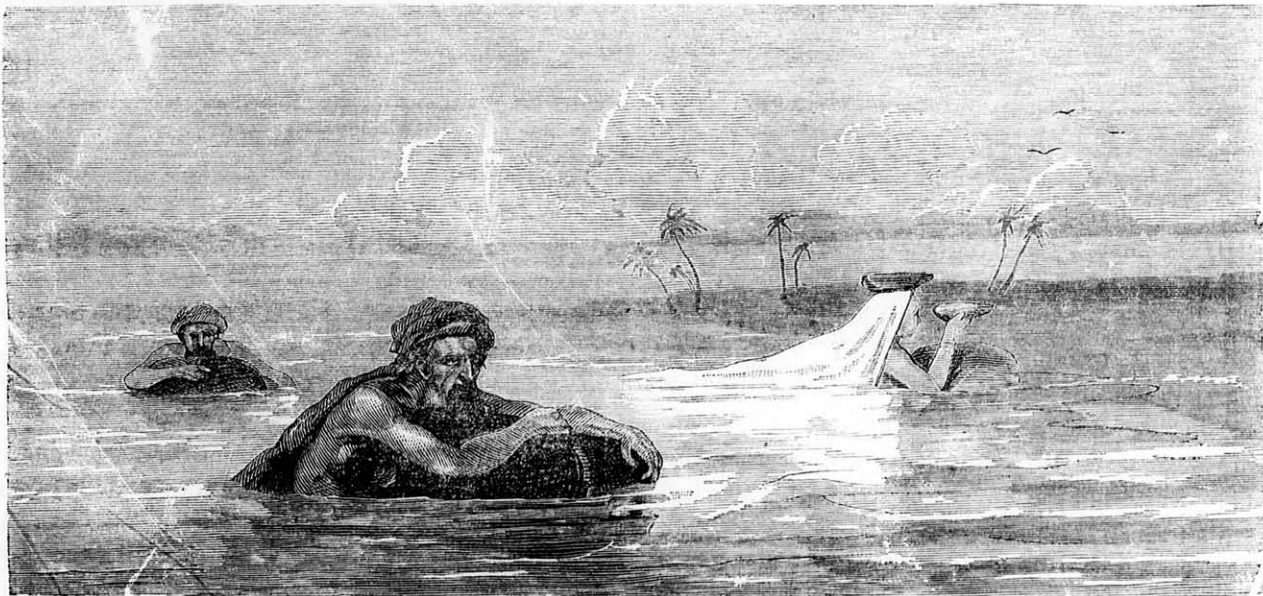
vigadó Pestre, mely örvendezni tud akkor, midőn a városnak egy mártírja van: Strohmayer Ferenc ur, ki sebzett szívvel számüzte magát a városkép-

viselőség polgáris Olympjáról, mivelhogy ott a német szóra ezuttal — hála istennek — nem jár oly kedvező idő, mint a hogy ő óhajtaná.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

— v. — (Tömlőkön átkelés a Tigris-folyón.) Ha őseink történeteit lapozgatjuk, gyakran olvassuk, hogy vándorlásaik, honfoglaló hadjárataik közben, ezen vagy azon hatalmas folyón tömlők segélyével keltek át. Ily módon emlékeznek a krónikák őseinknek a Volgán, a Don s a Dnieperen való átkelésükről, sőt testvérfővárosainktól csak rövid sétányira, a Gellérthegy alatt elterülő rónát mai napság is Kelen földjének nevezik, őseinknek a Duna azon táján tömlőkön történt átkelésről. Mainap, midőn a hidépítéset már annyira tökélyesült Euró-

ni, mi egyszersmind vízhatlanokká is teszi. Ugyanily tömlőkben tartják az ugynevezett ázsiai „kövérfarku birka“ zsiradékát is, melylyel valószínűleg hunn és magyar őseink is éltek, valamint tömlőkben tartott vízzel is. Ha már most a tigrisvidéki embernek a folyam tulpartján valami dolga van, előveszi egyik üres tömlőjét, azt könnyű léggel felfújja, légmentesen leköti s aztán oly tutajul használja, melyhez kapaszkodhatik, miként képünk mutatja. Több egymáshoz kötözött üres tömlőből egész talpakat is alakítanak, melyeken különféle

Tömlőkön átkelés a Tigris-folyón.

pában, ily átkelési módról nem igen hallhatunk, de Ázsiában igen, hol évezredekken át egész néptörzsek majdnem tisztán tartották meg ős szokásaikat, miként ezt Vámbéry, Bourboudon, Attkison s más jelesb közép- és észak-ázsiai utazók jelentései tanúsítják. Ily öszszokásokkal azonban Ázsia déli részein is találkozunk, s midőn e napokban a francia Lejan szép eredeti rajzokkal díszesített babiloniai utazását átlapoztuk, kedvesen valánk meglepve abban őseink egyik, köztünk már rég kihalt szokását láthatni. S ez a tömlőkön való folyam-átuszása, a hogy az a Tigris egész táján mai nap is divatban van. Ázsia lakóinak nagy része — kivált utazásaiban — gyakran szenved vízhiányban, mi végre szamarán vagy tevéjén ott van mellette mindég bőrtömlőben ivó vize. Hogy a nap hevében az ily bőrtömlők fel ne cserepedjenek, birka faggyuval bőségesen beszokták azokat ken-

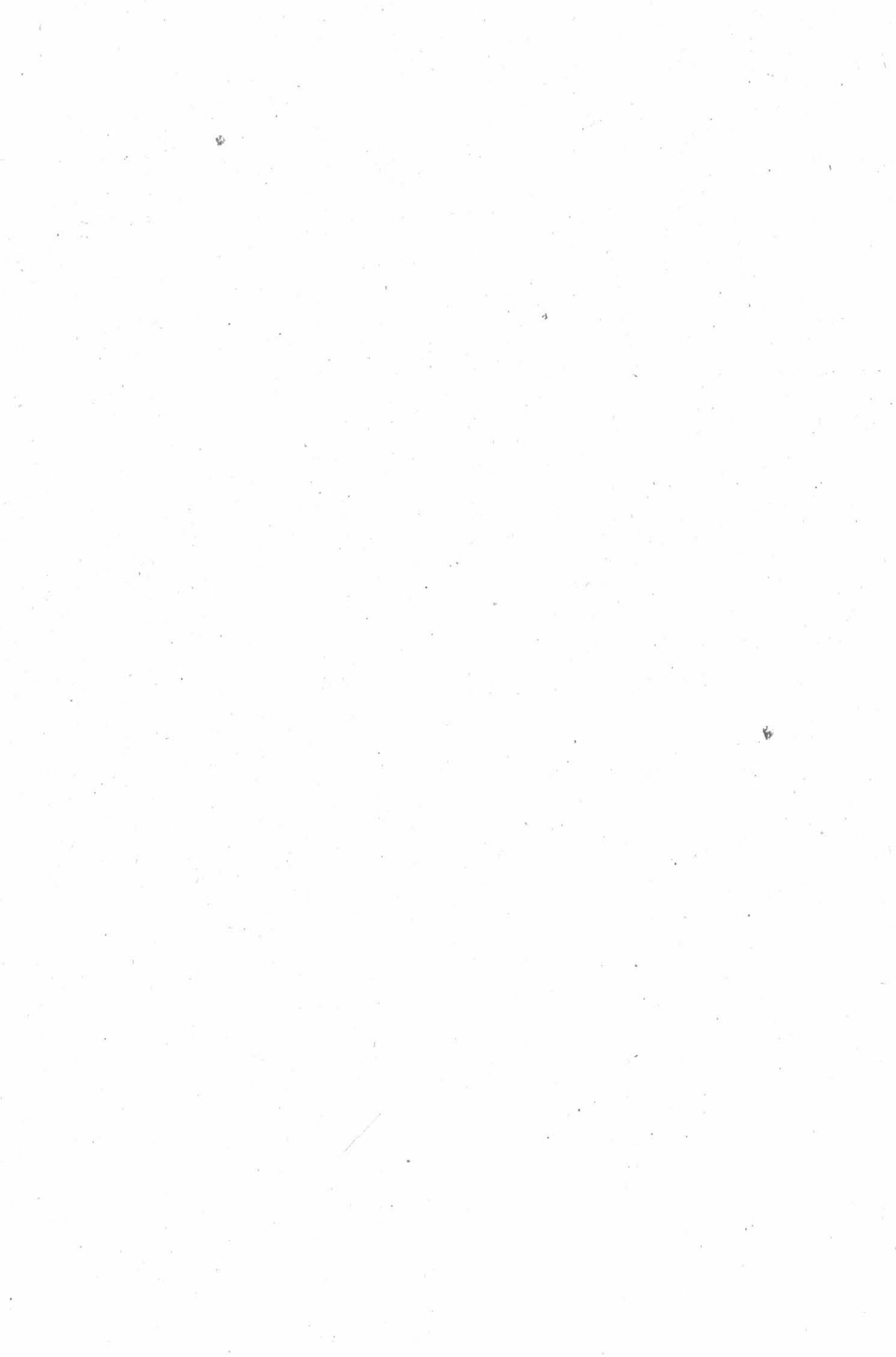
terheket, még állatokat, szekereket is átszállíthatnak, sőt ekkor szolgálatot tesznek még a zsiradékkal megtöltött tömlők is. Midőn Lejannak a tibet-vidéki ázsiaiak mai életmódja ismertetését olvassuk, önkénytelenül eszünkbe jutnak azon ezer év előtti ázsiaiak, kiktől mi, mai magyarok származánk.

K é p t a l á n y .

(Megfejtése a 38-dik számban lesz.)

— A 35-dik számban közölt képtalány értelme ez: „Ha József nem ír, történelmi regényt nem sokat mutathatunk fel.“

garda elűzése után a vendég is elhagyta a lakot, minden oldalról 40 fnyi őrséget kért volt a ház-
nászonyi községben, mert, mint mondák, neki apró
bovásztrácska kell tennie, pirosz pedig máhájá-
val fog megégetni. Efelől a házasság vizáratát
Badenből a nagyon ajánlta, hogy vendéget nem
találták volna. Ezidő vérszakasok rá, de a vendég
minden irányban kivált elő. Emberekkel, elő-
közny bőséggel embereket talált nem bírta, hogy az
állítólagos kőművesbörök — ráffarozott csáló
volt ki gárdája háttérrel 68 szíveséget. Ily
gárdán csakmennyi volt ki.

(A *Magyar Országos Állami*) augusztus hóban
47.000 emellett 15.623 személy és 23.174 mézes
teher teher után összesen bevett 25.987 ft 27 krt.
Ehhez hozzáadva a július végéig bevett 73.888 ft
68 krt. összesen bevett 99.725 ft 80 krt.

(*Batizálás utáni gyógykezelésben*) hol a
beteg kenyerelmes ellátást. Ah. társ. 1866 május
15-től f. évi május 15-éig 112 beteg volt. Eze-
ken kívül 281-et gyógyítottak ez intézetben.
Általában a gyógyítás jóhártyáról évre emelkedik,
s méltán.

(*A városi önkormányzat*) emelendő ország-
járata eddig 2001 forint gyűlt össze. Ezt természet-
esen csak kőművesek sokatják, melyet a hazafi tel-
kesébe ny. házigazda fog érteni, mely a nagy egy-
bőz méltán drágán megvárta az emlékezőket.

(*Trichina Paras*) a Rékás körzetben a na-
pokban egy kőműves bencséltek a társai két nagy
számban kőműves munkára találtak. Ez az első eset
Magyarországon, hol pedig a sertés-hús fogyasztá-
sával sokat foglalkoznak, mint azokban az országok-
ban, hol a trichinák már évek óta rojtogásban
terjedt a sertés-hús fogyasztásukat. Mondják, hogy
a szervezetben az a bencséltek, hol Paras, 4 már ott
csontszegélyekkel megemelték.

(*A városi önkormányzat*) Pestvárosi kőműves-
nök társ. kőműves munkát, mint egy év alatt
bőven megemelték a társai. 1867. évi hat pörkö-
löt hat meg emeltek a társai, a 32. éves
Károly, ki nagy egészségbe volt, minden egy év
alatt elgondolva a társai. Ezután kiutazásunk
indult, hogy egy év alatt eloldja. A pörkölési
szállítás oly természetesen, hogy megemelt a benne
lévőket a társai, melyek után a városi kőműves-
nök társ. kőműves munkára találtak.

(*A városi önkormányzat*) 1866-ban 1866-ban hat
százezer forint, 1867-ben 1867-ben 1.250.000
ft, 1868-ban 1868-ban 1.100.000 ft, 1869-ben
1.117.000 ft, 1870-ban 1.117.000 ft, 1871-ben 1.117.000
ft, 1872-ben 1.117.000 ft, 1873-ban 1.117.000 ft, 1874-ben
1.117.000 ft, 1875-ben 1.117.000 ft, 1876-ban 1.117.000
ft, 1877-ben 1.117.000 ft, 1878-ban 1.117.000 ft, 1879-ben
1.117.000 ft, 1880-ban 1.117.000 ft, 1881-ben 1.117.000
ft, 1882-ben 1.117.000 ft, 1883-ban 1.117.000 ft, 1884-ben
1.117.000 ft, 1885-ben 1.117.000 ft, 1886-ban 1.117.000
ft, 1887-ben 1.117.000 ft, 1888-ban 1.117.000 ft, 1889-ben
1.117.000 ft, 1890-ban 1.117.000 ft, 1891-ben 1.117.000
ft, 1892-ben 1.117.000 ft, 1893-ban 1.117.000 ft, 1894-ben
1.117.000 ft, 1895-ben 1.117.000 ft, 1896-ban 1.117.000
ft, 1897-ben 1.117.000 ft, 1898-ban 1.117.000 ft, 1899-ben
1.117.000 ft, 1900-ban 1.117.000 ft, 1901-ben 1.117.000
ft, 1902-ben 1.117.000 ft, 1903-ban 1.117.000 ft, 1904-ben
1.117.000 ft, 1905-ben 1.117.000 ft, 1906-ban 1.117.000
ft, 1907-ben 1.117.000 ft, 1908-ban 1.117.000 ft, 1909-ben
1.117.000 ft, 1910-ban 1.117.000 ft, 1911-ben 1.117.000
ft, 1912-ben 1.117.000 ft, 1913-ban 1.117.000 ft, 1914-ben
1.117.000 ft, 1915-ben 1.117.000 ft, 1916-ban 1.117.000
ft, 1917-ben 1.117.000 ft, 1918-ban 1.117.000 ft, 1919-ben
1.117.000 ft, 1920-ban 1.117.000 ft, 1921-ben 1.117.000
ft, 1922-ben 1.117.000 ft, 1923-ban 1.117.000 ft, 1924-ben
1.117.000 ft, 1925-ben 1.117.000 ft, 1926-ban 1.117.000
ft, 1927-ben 1.117.000 ft, 1928-ban 1.117.000 ft, 1929-ben
1.117.000 ft, 1930-ban 1.117.000 ft, 1931-ben 1.117.000
ft, 1932-ben 1.117.000 ft, 1933-ban 1.117.000 ft, 1934-ben
1.117.000 ft, 1935-ben 1.117.000 ft, 1936-ban 1.117.000
ft, 1937-ben 1.117.000 ft, 1938-ban 1.117.000 ft, 1939-ben
1.117.000 ft, 1940-ban 1.117.000 ft, 1941-ben 1.117.000
ft, 1942-ben 1.117.000 ft, 1943-ban 1.117.000 ft, 1944-ben
1.117.000 ft, 1945-ben 1.117.000 ft, 1946-ban 1.117.000
ft, 1947-ben 1.117.000 ft, 1948-ban 1.117.000 ft, 1949-ben
1.117.000 ft, 1950-ban 1.117.000 ft, 1951-ben 1.117.000
ft, 1952-ben 1.117.000 ft, 1953-ban 1.117.000 ft, 1954-ben
1.117.000 ft, 1955-ben 1.117.000 ft, 1956-ban 1.117.000
ft, 1957-ben 1.117.000 ft, 1958-ban 1.117.000 ft, 1959-ben
1.117.000 ft, 1960-ban 1.117.000 ft, 1961-ben 1.117.000
ft, 1962-ben 1.117.000 ft, 1963-ban 1.117.000 ft, 1964-ben
1.117.000 ft, 1965-ben 1.117.000 ft, 1966-ban 1.117.000
ft, 1967-ben 1.117.000 ft, 1968-ban 1.117.000 ft, 1969-ben
1.117.000 ft, 1970-ban 1.117.000 ft, 1971-ben 1.117.000
ft, 1972-ben 1.117.000 ft, 1973-ban 1.117.000 ft, 1974-ben
1.117.000 ft, 1975-ben 1.117.000 ft, 1976-ban 1.117.000
ft, 1977-ben 1.117.000 ft, 1978-ban 1.117.000 ft, 1979-ben
1.117.000 ft, 1980-ban 1.117.000 ft, 1981-ben 1.117.000
ft, 1982-ben 1.117.000 ft, 1983-ban 1.117.000 ft, 1984-ben
1.117.000 ft, 1985-ben 1.117.000 ft, 1986-ban 1.117.000
ft, 1987-ben 1.117.000 ft, 1988-ban 1.117.000 ft, 1989-ben
1.117.000 ft, 1990-ban 1.117.000 ft, 1991-ben 1.117.000
ft, 1992-ben 1.117.000 ft, 1993-ban 1.117.000 ft, 1994-ben
1.117.000 ft, 1995-ben 1.117.000 ft, 1996-ban 1.117.000
ft, 1997-ben 1.117.000 ft, 1998-ban 1.117.000 ft, 1999-ben
1.117.000 ft, 2000-ban 1.117.000 ft, 2001-ben 1.117.000
ft, 2002-ben 1.117.000 ft, 2003-ban 1.117.000 ft, 2004-ben
1.117.000 ft, 2005-ben 1.117.000 ft, 2006-ban 1.117.000
ft, 2007-ben 1.117.000 ft, 2008-ban 1.117.000 ft, 2009-ben
1.117.000 ft, 2010-ban 1.117.000 ft, 2011-ben 1.117.000
ft, 2012-ben 1.117.000 ft, 2013-ban 1.117.000 ft, 2014-ben
1.117.000 ft, 2015-ben 1.117.000 ft, 2016-ban 1.117.000
ft, 2017-ben 1.117.000 ft, 2018-ban 1.117.000 ft, 2019-ben
1.117.000 ft, 2020-ban 1.117.000 ft, 2021-ben 1.117.000
ft, 2022-ben 1.117.000 ft, 2023-ban 1.117.000 ft, 2024-ben
1.117.000 ft, 2025-ben 1.117.000 ft, 2026-ban 1.117.000
ft, 2027-ben 1.117.000 ft, 2028-ban 1.117.000 ft, 2029-ben
1.117.000 ft, 2030-ban 1.117.000 ft, 2031-ben 1.117.000
ft, 2032-ben 1.117.000 ft, 2033-ban 1.117.000 ft, 2034-ben
1.117.000 ft, 2035-ben 1.117.000 ft, 2036-ban 1.117.000
ft, 2037-ben 1.117.000 ft, 2038-ban 1.117.000 ft, 2039-ben
1.117.000 ft, 2040-ban 1.117.000 ft, 2041-ben 1.117.000
ft, 2042-ben 1.117.000 ft, 2043-ban 1.117.000 ft, 2044-ben
1.117.000 ft, 2045-ben 1.117.000 ft, 2046-ban 1.117.000
ft, 2047-ben 1.117.000 ft, 2048-ban 1.117.000 ft, 2049-ben
1.117.000 ft, 2050-ban 1.117.000 ft, 2051-ben 1.117.000
ft, 2052-ben 1.117.000 ft, 2053-ban 1.117.000 ft, 2054-ben
1.117.000 ft, 2055-ben 1.117.000 ft, 2056-ban 1.117.000
ft, 2057-ben 1.117.000 ft, 2058-ban 1.117.000 ft, 2059-ben
1.117.000 ft, 2060-ban 1.117.000 ft, 2061-ben 1.117.000
ft, 2062-ban 1.117.000 ft, 2063-ban 1.117.000 ft, 2064-ban
1.117.000 ft, 2065-ben 1.117.000 ft, 2066-ban 1.117.000
ft, 2067-ben 1.117.000 ft, 2068-ban 1.117.000 ft, 2069-ben
1.117.000 ft, 2070-ban 1.117.000 ft, 2071-ben 1.117.000
ft, 2072-ben 1.117.000 ft, 2073-ban 1.117.000 ft, 2074-ben
1.117.000 ft, 2075-ben 1.117.000 ft, 2076-ban 1.117.000
ft, 2077-ben 1.117.000 ft, 2078-ban 1.117.000 ft, 2079-ben
1.117.000 ft, 2080-ban 1.117.000 ft, 2081-ben 1.117.000
ft, 2082-ben 1.117.000 ft, 2083-ban 1.117.000 ft, 2084-ben
1.117.000 ft, 2085-ben 1.117.000 ft, 2086-ban 1.117.000
ft, 2087-ben 1.117.000 ft, 2088-ban 1.117.000 ft, 2089-ben
1.117.000 ft, 2090-ban 1.117.000 ft, 2091-ben 1.117.000
ft, 2092-ben 1.117.000 ft, 2093-ban 1.117.000 ft, 2094-ben
1.117.000 ft, 2095-ben 1.117.000 ft, 2096-ban 1.117.000
ft, 2097-ben 1.117.000 ft, 2098-ban 1.117.000 ft, 2099-ben
1.117.000 ft, 2100-ban 1.117.000 ft, 2101-ben 1.117.000
ft, 2102-ben 1.117.000 ft, 2103-ban 1.117.000 ft, 2104-ben
1.117.000 ft, 2105-ben 1.117.000 ft, 2106-ban 1.117.000
ft, 2107-ben 1.117.000 ft, 2108-ban 1.117.000 ft, 2109-ben
1.117.000 ft, 2110-ban 1.117.000 ft, 2111-ben 1.117.000
ft, 2112-ben 1.117.000 ft, 2113-ban 1.117.000 ft, 2114-ben
1.117.000 ft, 2115-ben 1.117.000 ft, 2116-ban 1.117.000
ft, 2117-ben 1.117.000 ft, 2118-ban 1.117.000 ft, 2119-ben
1.117.000 ft, 2120-ban 1.117.000 ft, 2121-ben 1.117.000
ft, 2122-ben 1.117.000 ft, 2123-ban 1.117.000 ft, 2124-ben
1.117.000 ft, 2125-ben 1.117.000 ft, 2126-ban 1.117.000
ft, 2127-ben 1.117.000 ft, 2128-ban 1.117.000 ft, 2129-ben
1.117.000 ft, 2130-ban 1.117.000 ft, 2131-ben 1.117.000
ft, 2132-ben 1.117.000 ft, 2133-ban 1.117.000 ft, 2134-ben
1.117.000 ft, 2135-ben 1.117.000 ft, 2136-ban 1.117.000
ft, 2137-ben 1.117.000 ft, 2138-ban 1.117.000 ft, 2139-ben
1.117.000 ft, 2140-ban 1.117.000 ft, 2141-ben 1.117.000
ft, 2142-ben 1.117.000 ft, 2143-ban 1.117.000 ft, 2144-ben
1.117.000 ft, 2145-ben 1.117.000 ft, 2146-ban 1.117.000
ft, 2147-ben 1.117.000 ft, 2148-ban 1.117.000 ft, 2149-ben
1.117.000 ft, 2150-ban 1.117.000 ft, 2151-ben 1.117.000
ft, 2152-ben 1.117.000 ft, 2153-ban 1.117.000 ft, 2154-ben
1.117.000 ft, 2155-ben 1.117.000 ft, 2156-ban 1.117.000
ft, 2157-ben 1.117.000 ft, 2158-ban 1.117.000 ft, 2159-ben
1.117.000 ft, 2160-ban 1.117.000 ft, 2161-ben 1.117.000
ft, 2162-ban 1.117.000 ft, 2163-ban 1.117.000 ft, 2164-ban
1.117.000 ft, 2165-ben 1.117.000 ft, 2166-ban 1.117.000
ft, 2167-ben 1.117.000 ft, 2168-ban 1.117.000 ft, 2169-ben
1.117.000 ft, 2170-ban 1.117.000 ft, 2171-ben 1.117.000
ft, 2172-ben 1.117.000 ft, 2173-ban 1.117.000 ft, 2174-ben
1.117.000 ft, 2175-ben 1.117.000 ft, 2176-ban 1.117.000
ft, 2177-ben 1.117.000 ft, 2178-ban 1.117.000 ft, 2179-ben
1.117.000 ft, 2180-ban 1.117.000 ft, 2181-ben 1.117.000
ft, 2182-ben 1.117.000 ft, 2183-ban 1.117.000 ft, 2184-ben
1.117.000 ft, 2185-ben 1.117.000 ft, 2186-ban 1.117.000
ft, 2187-ben 1.117.000 ft, 2188-ban 1.117.000 ft, 2189-ben
1.117.000 ft, 2190-ban 1.117.000 ft, 2191-ben 1.117.000
ft, 2192-ben 1.117.000 ft, 2193-ban 1.117.000 ft, 2194-ben
1.117.000 ft, 2195-ben 1.117.000 ft, 2196-ban 1.117.000
ft, 2197-ben 1.117.000 ft, 2198-ban 1.117.000 ft, 2199-ben
1.117.000 ft, 2200-ban 1.117.000 ft, 2201-ben 1.117.000
ft, 2202-ben 1.117.000 ft, 2203-ban 1.117.000 ft, 2204-ben
1.117.000 ft, 2205-ben 1.117.000 ft, 2206-ban 1.117.000
ft, 2207-ben 1.117.000 ft, 2208-ban 1.117.000 ft, 2209-ben
1.117.000 ft, 2210-ban 1.117.000 ft, 2211-ben 1.117.000
ft, 2212-ben 1.117.000 ft, 2213-ban 1.117.000 ft, 2214-ben
1.117.000 ft, 2215-ben 1.117.000 ft, 2216-ban 1.117.000
ft, 2217-ben 1.117.000 ft, 2218-ban 1.117.000 ft, 2219-ben
1.117.000 ft, 2220-ban 1.117.000 ft, 2221-ben 1.117.000
ft, 2222-ben 1.117.000 ft, 2223-ban 1.117.000 ft, 2224-ben
1.117.000 ft, 2225-ben 1.117.000 ft, 2226-ban 1.117.000
ft, 2227-ben 1.117.000 ft, 2228-ban 1.117.000 ft, 2229-ben
1.117.000 ft, 2230-ban 1.117.000 ft, 2231-ben 1.117.000
ft, 2232-ban 1.117.000 ft, 2233-ban 1.117.000 ft, 2234-ban
1.117.000 ft, 2235-ben 1.117.000 ft, 2236-ban 1.117.000
ft, 2237-ben 1.117.000 ft, 2238-ban 1.117.000 ft, 2239-ben
1.117.000 ft, 2240-ban 1.117.000 ft, 2241-ben 1.117.000
ft, 2242-ban 1.117.000 ft, 2243-ban 1.117.000 ft, 2244-ban
1.117.000 ft, 2245-ben 1.117.000 ft, 2246-ban 1.117.000
ft, 2247-ben 1.117.000 ft, 2248-ban 1.117.000 ft, 2249-ben
1.117.000 ft, 2250-ban 1.117.000 ft, 2251-ben 1.117.000
ft, 2252-ben 1.117.000 ft, 2253-ban 1.117.000 ft, 2254-ban
1.117.000 ft, 2255-ben 1.117.000 ft, 2256-ban 1.117.000
ft, 2257-ben 1.117.000 ft, 2258-ban 1.117.000 ft, 2259-ben
1.117.000 ft, 2260-ban 1.117.000 ft, 2261-ben 1.117.000
ft, 2262-ban 1.117.000 ft, 2263-ban 1.117.000 ft, 2264-ban
1.117.000 ft, 2265-ben 1.117.000 ft, 2266-ban 1.117.000
ft, 2267-ben 1.117.000 ft, 2268-ban 1.117.000 ft, 2269-ben
1.117.000 ft, 2270-ban 1.117.000 ft, 2271-ben 1.117.000
ft, 2272-ban 1.117.000 ft, 2273-ban 1.117.000 ft, 2274-ban
1.117.000 ft, 2275-ben 1.117.000 ft, 2276-ban 1.117.000
ft, 2277-ben 1.117.000 ft, 2278-ban 1.117.000 ft, 2279-ben
1.117.000 ft, 2280-ban 1.117.000 ft, 2281-ben 1.117.000
ft, 2282-ban 1.117.000 ft, 2283-ban 1.117.000 ft, 2284-ban
1.117.000 ft, 2285-ben 1.117.000 ft, 2286-ban 1.117.000
ft, 2287-ben 1.117.000 ft, 2288-ban 1.117.000 ft, 2289-ben
1.117.000 ft, 2290-ban 1.117.000 ft, 2291-ben 1.117.000
ft, 2292-ban 1.117.000 ft, 2293-ban 1.117.000 ft, 2294-ban
1.117.000 ft, 2295-ben 1.117.000 ft, 2296-ban 1.117.000
ft, 2297-ben 1.117.000 ft, 2298-ban 1.117.000 ft, 2299-ben
1.117.000 ft, 2300-ban 1.117.000 ft, 2301-ben 1.117.000
ft, 2302-ban 1.117.000 ft, 2303-ban 1.117.000 ft, 2304-ban
1.117.000 ft, 2305-ben 1.117.000 ft, 2306-ban 1.117.000
ft, 2307-ben 1.117.000 ft, 2308-ban 1.117.000 ft, 2309-ben
1.117.000 ft, 2310-ban 1.117.000 ft, 2311-ben 1.117.000
ft, 2312-ban 1.117.000 ft, 2313-ban 1.117.000 ft, 2314-ban
1.117.000 ft, 2315-ben 1.117.000 ft, 2316-ban 1.117.000
ft, 2317-ben 1.117.000 ft, 2318-ban 1.117.000 ft, 2319-ben
1.117.000 ft, 2320-ban 1.117.000 ft, 2321-ben 1.117.000
ft, 2322-ban 1.117.000 ft, 2323-ban 1.117.000 ft, 2324-ban
1.117.000 ft, 2325-ben 1.117.000 ft, 2326-ban 1.117.000
ft, 2327-ben 1.117.000 ft, 2328-ban 1.117.000 ft, 2329-ben
1.117.000 ft, 2330-ban 1.117.000 ft, 2331-ben 1.117.000
ft, 2332-ban 1.117.000 ft, 2333-ban 1.117.000 ft, 2334-ban
1.117.000 ft, 2335-ben 1.117.000 ft, 2336-ban 1.117.000
ft, 2337-ben 1.117.000 ft, 2338-ban 1.117.000 ft, 2339-ben
1.117.000 ft, 2340-ban 1.117.000 ft, 2341-ben 1.117.000
ft, 2342-ban 1.117.000 ft, 2343-ban 1.117.000 ft, 2344-ban
1.117.000 ft, 2345-ben 1.117.000 ft, 2346-ban 1.117.000
ft, 2347-ben 1.117.000 ft, 2348-ban 1.117.000 ft, 2349-ben
1.117.000 ft, 2350-ban 1.117.000 ft, 2351-ben 1.117.000
ft, 2352-ben 1.117.000 ft, 2353-ban 1.117.000 ft, 2354-ban
1.117.000 ft, 2355-ben 1.117.000 ft, 2356-ban 1.117.000
ft, 2357-ben 1.117.000 ft, 2358-ban 1.117.000 ft, 2359-ben
1.117.000 ft, 2360-ban 1.117.000 ft, 2361-ben 1.117.000
ft, 2362-ban 1.117.000 ft, 2363-ban 1.117.000 ft, 2364-ban
1.117.000 ft, 2365-ben 1.117.000 ft, 2366-ban 1.117.000
ft, 2367-ben 1.117.000 ft, 2368-ban 1.117.000 ft, 2369-ben
1.117.000 ft, 2370-ban 1.117.000 ft, 2371-ben 1.117.000
ft, 2372-ban 1.117.000 ft, 2373-ban 1.117.000 ft, 2374-ban
1.117.000 ft, 2375-ben 1.117.000 ft, 2376-ban 1.117.000
ft, 2377-ben 1.117.000 ft, 2378-ban 1.117.000 ft, 2379-ben
1.117.000 ft, 2380-ban 1.117.000 ft, 2381-ben 1.117.000
ft, 2382-ban 1.117.000 ft, 2383-ban 1.117.000 ft, 2384-ban
1.117.000 ft, 2385-ben 1.117.000 ft, 2386-ban 1.117.000
ft, 2387-ben 1.117.000 ft, 2388-ban 1.117.000 ft, 2389-ben
1.117.000 ft, 2390-ban 1.117.000 ft, 2391-ben 1.117.000
ft, 2392-ban 1.117.000 ft, 2393-ban 1.117.000 ft, 2394-ban
1.117.000 ft, 2395-ben 1.117.000 ft, 2396-ban 1.117.000
ft, 2397-ben 1.117.000 ft, 2398-ban 1.117.000 ft, 2399-ben
1.117.000 ft, 2400-ban 1.117.000 ft, 2401-ben 1.117.000
ft, 2402-ban 1.117.000 ft, 2403-ban 1.117.000 ft, 2404-ban
1.117.000 ft, 2405-ben 1.117.000 ft, 2406-ban 1.117.000
ft, 2407-ben 1.117.000 ft, 2408-ban 1.117.000 ft, 2409-ben
1.117.000 ft, 2410-ban 1.117.000 ft, 2411-ben 1.117.000
ft, 2412-ban 1.117.000 ft, 2413-ban 1.117.000 ft, 2414-ban
1.117.000 ft, 2415-ben 1.117.000 ft, 2416-ban 1.117.000
ft, 2417-ben 1.117.000 ft, 2418-ban 1.117.000 ft, 2419-ben
1.117.000 ft, 2420-ban 1.117.000 ft, 2421-ben 1.117.000
ft, 2422-ban 1.117.000 ft, 2423-ban 1.117.000 ft, 2424-ban
1.117.000 ft, 2425-ben 1.117.000 ft, 2426-ban 1.117.000
ft, 2427-ben 1.117.000 ft, 2428-ban 1.117.000 ft, 2429-ben
1.117.000 ft, 2430-ban 1.117.000 ft, 2431-ben 1.117.000
ft, 2432-ban 1.117.000 ft, 2433-ban 1.117.000 ft, 2434-ban
1.117.000 ft, 2435-ben 1.117.000 ft, 2436-ban 1.117.000
ft, 2437-ben 1.117.

tár, a kö homlokzatán két egymással ellentétben álló lufdóval s az áldozó medret körítő kerék alku faragványokkal s felirattal; egy másik durva szürkés márványból, szintén felirattal. Végre egy más nagyobbazert olfár szürke márványból, de a mely összetörött s így a rajta levő írat sem olvasható; s téglák kisebb nagyobb alkotásuak, melyeken felirat látható.

* (*Magyar reformáltak egylete*) cím alatt már évek előtt társulat alakult, székhelyül Debrecenben, és tagokkal az ország különböző vidékeiről. E társulat mostani készpénze 7377 frt 61 kr, s miután a megalakulásra szükséges 1000 frt évi jövedelem biztosítva van, a tiszántúli superintendens október 1-jére összehívja az alakító közgyűlést.

* (*A b. fűrészi vendégek száma*) aug. 29-ig 1405-re rugott.

* (*Szeged derék fűrészbija*) a hazafiasságáról ismeretes Löw Lipót, a „Magyarországi zsidók történetének” megírásán dolgozik. Mindenesetre érdekes történeti munka lesz. A szerző bizalommal kéri föl a honi történelom barátait, hogy vállalatát okmányok, rüpiratok, régibb hírlapi cikkek és észrevételek közlésével előmozdítani sziveskedjenek.

* (*Az osztrák szlávok fejedelme*) A kolcavkoi gazdasági egyetemben, Prága mellett, egy nővendék furcsa rögeszmébe esett. Azt hiszi ugyanis, hogy ő a birodalomban élő szlávok fejedelme. Több szláv tekintélynek titkos leveleket írkált, melyekben mindenféle politikai, szabadsági reformokra szólítja fel őket. A levelek elfogattak, és így az illetők kezébe nem kerülhettek. A szegény újut orvosi apolás alá vették. Midőn az orvosnak átadták, a szláv fejedelem megihletődött s kijelentette, hogy most nincs ideje ilyen haszontalan ságra, mert egy küldöttséget vár Kolcavkóból, mely előtte tisztelgve, máködése elismerését teszi lábai elé. De nem hajtottak szavára, s az ábrándozó fejedelem most vigasztalhatlan, s magát a szabadsági eszmék áldozatának tekinti.

* (*A bécsi postahivatal épületébe*) szept. 2-án ismeretlen tolvajok törtek be és sok pénzes levelet elloptak. Az elloptott összeg mennyiségét pontosan azonnal még nem tudták, s a tolvajlás reggelén Bécsben százozokról beszéltek. Azonban csak 30—40,000 frtot vittek el. A nyomozások most nagyban folynak s Pestre is több rendőr biztos érkezett.

* (*Itéliében egy fűrészhullai rendőrt*) ki a tolvajok elfogatásában legjobban kitűnt, ezért érdemjellel díjazottak föl. Egy jó madár, kit az említett rendőr nem egyszer veretett vasra, e kitüntetés után fölkeresi a rendőrt, s így szólítja meg: „Igazán adhatna nekem egy kis borra valót. Hisz e kitüntetéshez nagy részt én általam jutott.”

* (*Miköz császárnak magyar szakács volt*) Még Miramareból vitte magával a fogásában írt egyik levelében is megemlékezik hűségéről. Tudósnek hívják. Ő az egyetlen európai, ki jelen volt a kivégzendőnél. A szerencsétlen császár az ő ruháit viselte halálakor, miután a császár ruha-készletét ellopták.

* (*Fortuna jókedvében lehetett*) az 1864-iki sorsjegyek közlebbi húzásánál. A második, vagy is

40,000 frtos nyereményt a bécsi adósok börtönének tíz lakója nyerte meg, kik társaságban vették a szerencsés sorsjegyet.

Irodalom.

— (*A magyar Shakespeare-ből*) most jelent meg a tizennegyedik kötet. „János király” és „II-ik Richárd király” van benne; az első Arany, a második Szász Károly fordítása szerint. E művekkel a historiai darabokra került a sör. Rövid idő alatt megjelent a 15-dik kötet is, mely Lévy József fordítása szerint „IV. Henrik” mindkét részét adja a magyar közönség kezébe. Az elmaradt 9-dik kötet is nemsokára kikerül a sajtó alól; tartalma: „Athenei Tímon” és „A windsori víg nők.”

— (*Megjelent: a magyar mérnök-egylet közlönyének*) 1-és füzeté, érdekes tartalommal, tábla-mellékletekkel és rajzokkal. — Továbbá: „Der letzte honvéd” című regénynek három első füzeté, írta Chorini Zeigmond.

— (*„Kossuth album”-ot adnak ki*) Áldor Imre és Ormódy Bertalan. Mind eredeti művek lesznek benne. Előfizetési ár: 2 ft. díszkötésben 5 frt.

— (*A keleti kérdés magyar szempontból*) című rüpirat jelent meg Keményi Károlytól s [50 krért kapható Magyarország minden nagyobb könyvkereskedésében. Igen örvendünk, hogy találkozott hazánkfiak közül is valaki, ki ezen fontos és minket magyarokat legközelebbiről érdeklő kérdésnek tanulmányozására szánta magát. Mint tudjuk, Keményi K. ur Törökországban a hely színén is igyekezett tanulmányozni az ottani viszonyokat s így rüpirata kétszerezesen figyelmet érdemel.

Szerkesztői üzenetek.

— *Pesten*: L. P.-nak. Amu nagy fényképet kérjük. A magyar közönségnek örömmel ismeretjük. Ohajtását pár nap múlva személyesen teljesítjük.

— *Pesten*: „Radul vajda” mostani szerkezetében nem igen balladázzerül.

— *Debrecen*: P. F.-nek. A képpel kísért cikket adni fogjuk. A m. hó 23-dikától kelt levél csak a hó 5-dikén került kezünk közé s azért elkésett.

— „Augustus 18-dikára,” — „Az esti imádkozók,” — „Két halott,” — „Hogya a sora,” — „Egy külföldre távozós,” — „Hunydy” — s „Buctu lardintól,” — egyik egy, másik más ok miatt nem való közlésre.

— *Debrecen*: O-nak. Az egyiket azonnal kiadjuk, a mint archépet is megszerezhetjük; s a másik is meg fog jelenni.

— *Pannonyán*: A. S.-nak. Jó! Most folyván egy földtani cikk, az önére ennek befejezte után fog körülni a sora.

— *Ferencvölgyében*: R. J.-nek. Máramaros azon kies pontjának feltárás és rajza érdekelni fogja előfizetőinket. Örvendénk, ha az üreggyár rajzát és terményei készítmódjának leírását is megkaphatnók.

— *K. K. Dorosmára*: L. G.-nak. A följegyzések legnagyobb része olyan, mit Budeckerben is bőven s a számmelküli „utl kalauzokban” is többé-kevésbé tüzetesen föltalálhatni. Van azonban egy-két rész benne, melyet belőlük ki fogunk vonni.

— *Kolozsvárra*: P. D.-nak. Ohajtása szerint fogunk vele bántni.

— *Pesten*: R. K.-nak. Személyes látogatását igen ohajtjuk, mert brömünkre szolgálna önt ímét munkatársaink sorában látni.

A kiadóhivatal üzenete.

— (*Több előfizelőnk*) intézett már körlevelet „Hunyady László bucsuja” című ideai műlapunk iránt. Mint már múlt számunkban kijelentettük, a műlap rövid idő alatt előfizetőink kezében lesz. E szerint még senki sem kaphatta meg. Megyungtatásul szolgáljon az azon t. előfizetőinknek, kik a műlap után reclamáltak.